

รายงานประจำปี ๒๕๖๓

มูลนิธิพัฒนาไทย

ANNUAL
REPORT
PATTANATHAI
FOUNDATION ๒๐๒๐

คำนำ

มูลนิธิพัฒนาไท (มพท.) จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ศึกษา วิจัย วางแผน และส่งเสริมการพัฒนาคน ชุมชน และสังคม ในลักษณะที่เป็นองค์รวมแบบบูรณาการ รวมทั้งสนับสนุนแนวคิด ทิศทาง และขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับภาคีเครือข่ายการพัฒนา ที่เน้นให้คน เป็นศูนย์กลางหรือเป้าหมายหลักของการพัฒนา ด้วยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ในทุกระดับ

ในปี ๒๕๖๓ มูลนิธิพัฒนาไท ยังคงขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ไปสู่การปฏิบัติ โดยการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ในชุมชน/ท้องถิ่น จังหวัด และกลุ่มจังหวัด สร้าง ขยาย เชื่อมโยง และบูรณาการการทำงานแบบมีส่วนร่วมของวุฒิสภาธนาคารสมองและภาคีเครือข่ายการพัฒนาที่หลากหลายในทุกภาคส่วน ทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ ในลักษณะร่วมคิด ร่วมเรียนรู้ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมหนุนเสริมการทำงาน และขยายผลการพัฒนาไปยังชุมชนต่าง ๆ จนเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้คนในชุมชนมีความมั่นคงในชีวิต คุณภาพชีวิตดีขึ้น และชุมชนเข้มแข็ง อีกทั้งได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาท องค์ความรู้ และผลงานของวุฒิสภาฯ ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่รู้จักและยอมรับของหน่วยงานและชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ

การดำเนินการในระยะต่อไป มูลนิธิพัฒนาไท ยังคงให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนและขยายการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายการพัฒนาทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่นที่เป็นรากฐานการพัฒนาประเทศ ให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ ที่นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเสมอภาคและเท่าเทียมในสังคม ตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาประเทศ และการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งพัฒนาศักยภาพวุฒิสภาฯ และประชาสัมพันธ์งานวุฒิสภาธนาคารสมอง ผ่านสื่อต่างๆ ที่หลากหลาย ให้สาธารณชนได้รับทราบและใช้ประโยชน์จากวุฒิสภาฯ ในการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาสังคม ชุมชน และประเทศชาติ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ส่วนที่ ๑ ภาพรวมของมูลนิธิพัฒนาไท	
การจัดตั้งมูลนิธิ	๑
วิสัยทัศน์ของมูลนิธิพัฒนาไท	๒
คณะกรรมการมูลนิธิพัฒนาไท	๒
โครงสร้างการบริหารจัดการมูลนิธิพัฒนาไท	๔
แผนที่สำนักงานมูลนิธิพัฒนาไท	๕
วัตถุประสงค์การจัดทำรายงาน	๖
ส่วนที่ ๒ ผลการดำเนินงาน ปี ๒๕๖๓	๗
งานธนาคารสมอง	๘
งานบริหารจัดการมูลนิธิพัฒนาไท	๑๓
ส่วนที่ ๓ รายงานการเงิน	๑๕
รายงานการเงินของมูลนิธิพัฒนาไท	๑๕
งบการเงินและรายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	๑๖
ส่วนที่ ๔ ภาคผนวก	
- การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “รวมพลังวุฒิสภาธนาคารสมองภาคตะวันออก เสริมสร้างเครือข่ายจากเมืองยั่งยืน สู่สังคมเสมอภาคและเท่าเทียม”	๒๖
- การประชุมเชิงปฏิบัติการ “รวมพลังวุฒิสภาธนาคารสมองภาคกลาง ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	๔๓
- การประชุมเชิงปฏิบัติการ “รวมพลังวุฒิสภาธนาคารสมองภาคเหนือ ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	๕๑

ส่วนที่ ๑

ภาพรวมของมูลนิธิพัฒนาไท

การจัดตั้งมูลนิธิ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (ชื่อในขณะนั้น) จัดตั้งมูลนิธิพัฒนาไท (มพท.) ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมการวางแผนพัฒนาคนและสังคม ในลักษณะที่เป็นองค์กรแบบบูรณาการ รวมทั้งสนับสนุนการแปลงแผนการพัฒนาประเทศไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

สศช. จึงได้ดำเนินการขออนุญาตจัดตั้งมูลนิธิพัฒนาไทต่อสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยได้รับอนุญาต เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ เลขอนุญาตที่ ต.๒๐๓/๒๕๔๐ พร้อมทั้งได้ขอจดทะเบียนนิติบุคคลจากกระทรวงมหาดไทย และได้รับอนุมัติ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ มีทุนจดทะเบียนทั้งสิ้น ๒๐,๒๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งเป็น ทุนจัดตั้งครั้งแรกตามเงื่อนไขจากการบริจาคของมูลนิธิพระยาสุริยานุวัตร จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท และรัฐบาลจัดสรรงบประมาณสมทบ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ มูลนิธิพัฒนาไทได้รับการประกาศให้เป็นองค์กรหรือสถานสาธารณกุศล ลำดับที่ ๓๒๙ ตามประกาศกระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑) ศึกษา วิจัย วางแผน และสนับสนุนการพัฒนาคน ชุมชน และสังคม ในลักษณะองค์กรแบบบูรณาการ เพื่อสนับสนุนแนวคิดและทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เน้นให้คนเป็นศูนย์กลางหรือจุดหมายหลักของการพัฒนา และสนับสนุนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในทุกระดับ

๒) สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ฝึกอบรม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ ความร่วมมือกับต่างประเทศ ทุกสาขา และการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในทุกระดับ

๓) สนับสนุนและส่งเสริมการวางแผน การแปลงแผนสู่การปฏิบัติ การกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น การติดตามประเมินผล และการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในทุกระดับ

๔) สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาระบบข้อมูล เทคโนโลยีสารสนเทศ และคอมพิวเตอร์ เพื่อการวางแผนทุกสาขา รวมทั้งการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในทุกระดับ

๕) จัดกิจกรรม ให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกอบรม วิจัย และกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องและต่อเนื่องกับการประกอบการ ตามข้อ ๑ - ข้อ ๔

๖) เป็นศูนย์กลางในการสนับสนุนและให้ทุนในการพัฒนาและดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขอรับการสนับสนุนจากภาคราชการ รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจเอกชน องค์กรประชาชน องค์กรสาธารณประโยชน์ สถาบันทางศาสนา และองค์กรระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ การพัฒนาประชาสังคม โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง มีความร่วมมือกับต่างประเทศทุกสาขา และการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในทุกระดับ

๗) ดำเนินการในกิจการสาธารณประโยชน์ หรือร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์

๘) ไม่ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการเมือง แต่ประการใด

วิสัยทัศน์ของมูลนิธิพัฒนาไท

มุ่งเห็นผลสัมฤทธิ์ของการนำแนวคิดการพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางในลักษณะองค์รวม การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในระดับบุคคล ชุมชน และสถาบันทางสังคมต่าง ๆ จนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ และช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการและเครือข่ายที่มั่นคง เชื่อมโยงกันเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

คณะกรรมการมูลนิธิพัฒนาไท

ตามที่ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ดำเนินการขออนุญาตจัดตั้งมูลนิธิพัฒนาไท (มพท.) หรือ “ Pattana Thai Foundation (PTF) ” ต่อสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยได้รับอนุญาตเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ เลขอนุญาตที่ ต.๒๐๓/๒๕๔๐ พร้อมทั้งได้ขอจดทะเบียนนิติบุคคลจากกระทรวงมหาดไทย และได้รับอนุมัติ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งได้มีการจดทะเบียนแก้ไขข้อบังคับ มาโดยลำดับ

ปัจจุบัน คณะกรรมการ มพท. มีจำนวน ๑๕ ท่าน ประกอบด้วย **ที่ปรึกษาคณะกรรมการมูลนิธิพัฒนาไท** ๒ ท่าน และ **คณะกรรมการมูลนิธิพัฒนาไท** ๑๓ ท่าน มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี ตั้งแต่วันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗ ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่ปรึกษาคณะกรรมการมูลนิธิพัฒนาไท (นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ) ขอลาออก ๑ ท่าน เนื่องจากดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

คณะกรรมการมูลนิธิพัฒนาไท

(๒๑ เมษายน ๒๕๖๓ - ๒๐ เมษายน ๒๕๖๗)

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี

นายสุเมธ ตันติเวชกุล

คณะกรรมการ

นายปรเมธี วิมลศิริ
ประธานกรรมการ

นายกิตติศักดิ์ สินธุนิข
รองประธานกรรมการ

นายธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์
กรรมการ

นายพ่ายพ พยอมยงค์
กรรมการ

นายโสภณ สุภาพงษ์
กรรมการ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่
กรรมการ

นางสาววรรณิ คำมัน
กรรมการ

นางชุตินาฏ วงศ์สุบรรณ
กรรมการ

นายครชิต เข้มเฉลิม
กรรมการ

นายเอ็นนู ชื่อสุวรรณ
กรรมการ

นางวณิ ปิ่นประทีป
กรรมการ

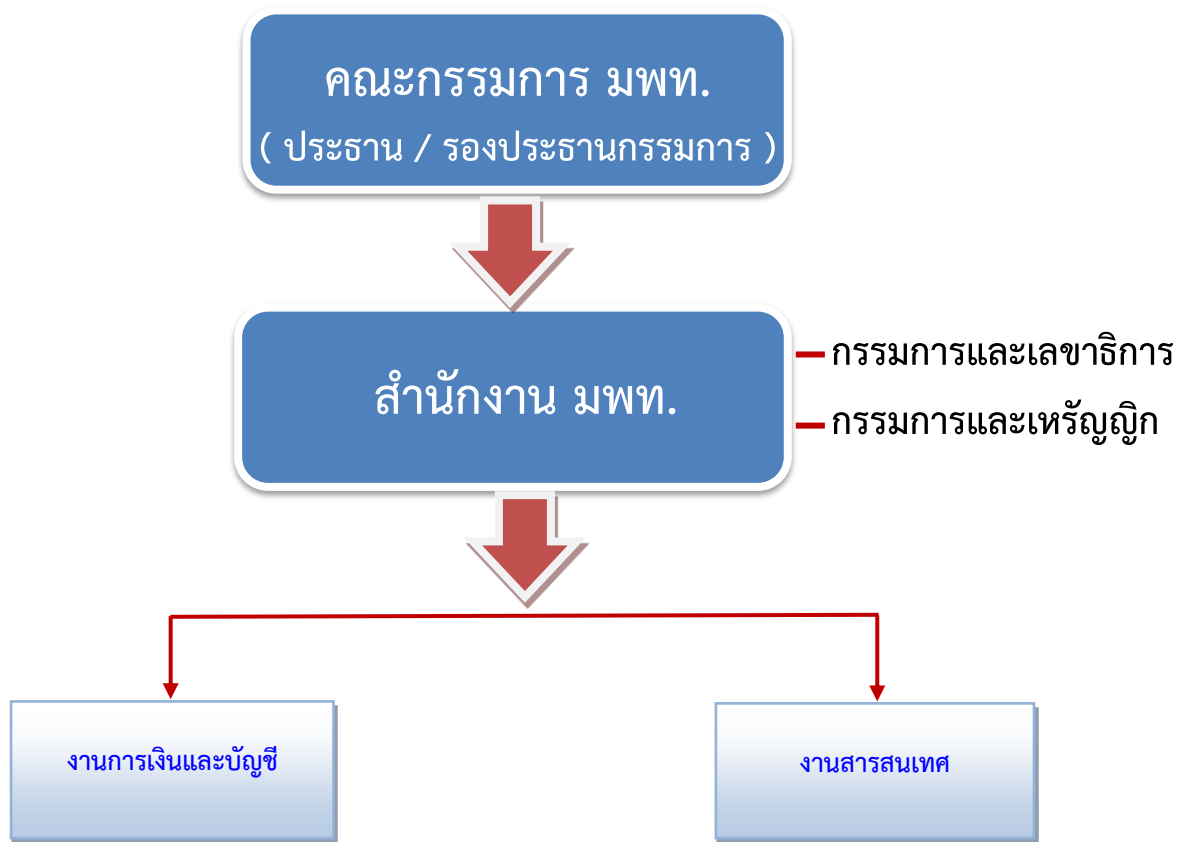

นางสาวจินางค์กูร โรจนนันต์
กรรมการและเลขาธิการ

นางสาววรรณ พลิกามิน
กรรมการและเหรัญญิก

โครงสร้างการบริหารจัดการมูลนิธิพัฒนาไท

แผนที่สำนักงานมูลนิธิพัฒนาไท

มูลนิธิพัฒนาไท (อาคาร ๓ ชั้น ๕)

๙๖๒ ถนนกรุงเกษม แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

โทร ๐-๒๒๘๐-๔๐๘๕ ต่อ ๓๕๒๖

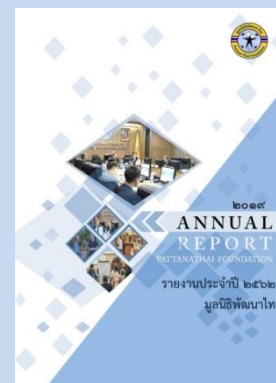
โทรสาร : ๐-๒๒๘๒-๙๑๕๘, ๐-๒๒๘๑-๖๑๒๗

<http://pattanathai.nesdc.go.th>

Email : ptfnet@nesdc.go.th

วัตถุประสงค์การจัดทำรายงาน

การจัดทำรายงานประจำปี ของมูลนิธิพัฒนาไท มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานให้แก่กรรมการมูลนิธิพัฒนาไท ผู้เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจได้รับทราบ รวมทั้งให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย (นายทะเบียนมูลนิธิกรุงเทพมหานคร) ที่ให้มูลนิธิและสมาคมจัดทำรายงานการดำเนินงานประจำปี เพื่อรายงานผลการดำเนินงานให้นายทะเบียนมูลนิธิรับทราบ ผ่านสำนักงานเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ที่มูลนิธิและสมาคมได้ยื่นจดทะเบียนจัดตั้ง

ส่วนที่ ๒

ผลการดำเนินงานปี ๒๕๖๓

ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการมูลนิธิพัฒนาไท ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เห็นชอบกรอบแผนการดำเนินงานและงบประมาณมูลนิธิพัฒนาไท ปี ๒๕๖๓ จำนวน ๕,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท (ห้าล้านห้าแสนบาทถ้วน) ประกอบด้วย แผนการดำเนินงานภายใต้งานธนาคารสมอง ๓ แผนงาน ได้แก่ แผนงาน ขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ สู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแก้ปัญหาความยากจน บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนงานสร้างองค์ความรู้และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานธนาคารสมอง และแผนงานพัฒนาระบบข้อมูล จำนวน ๔,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และงานบริหารจัดการ มฟท. ประกอบด้วย เงินเดือน/ค่าจ้าง ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและวัสดุ และค่าสาธารณูปโภค จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท

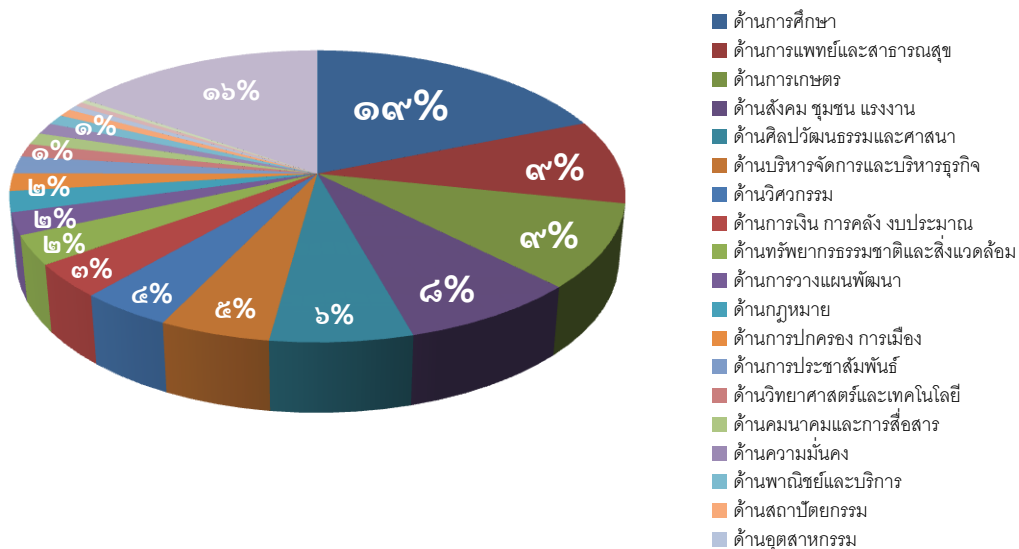

การประชุมคณะกรรมการมูลนิธิพัฒนาไท ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

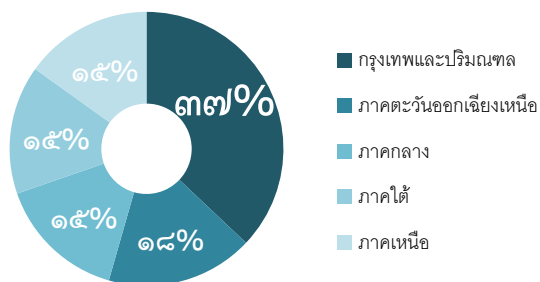
๑. งานธนาคารสมอง

มพท. ได้สนับสนุนงานธนาคารสมองอย่างต่อเนื่อง โดยภาพรวมของวุฒิสภาธนาคารสมอง มีดังนี้

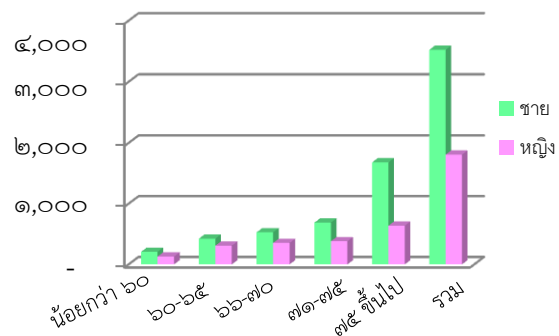
๑.๑ สถานภาพวุฒิอาสธารนาครสมองทัวประเทศปี ๒๕๖๓ ณ วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ มีจำนวนทังสิ้น ๕,๓๒๙ คน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๒ จำนวน ๒๘๘ คน โดยส่วนใหญ่เป็นชายถึงร้อยละ ๖๖.๑๑ ของวุฒิอาสาฯ ทังหมด มีอายุเฉลี่ย ๗๕ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๔๓.๔๘ และอายุระหว่าง ๗๑-๗๕ ปี ร้อยละ ๒๐.๐๔ ซึ่งอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ร้อยละ ๓๗.๐๔ รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ ๑๗.๔๐ และภาคกลาง ร้อยละ ๑๕.๒๖ เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษามากที่สุด ร้อยละ ๑๘.๙๐ รองลงมาเป็นด้านการแพทย์และสาธารณสุข ร้อยละ ๙.๓๕ และด้านการเกษตร ร้อยละ ๙.๒๗ ส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับปริญาตรี ร้อยละ ๔๑.๐๒ และเป็นข้าราชการสูงถึง ร้อยละ ๗๔.๗๒

จำแนกตามการกระจายตัวตามภูมิภาค

จำแนกตามอายุ

๑.๒ รูปแบบการทำงาน แบ่งเป็นการทำงานแบบปัจเจก และรวมกลุ่มทำงานในระดับจังหวัด โดย มพท. สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมวุฒิสภา ระดับจังหวัด และอำนวยความสะดวกการทำงานให้แก่วุฒิสภา จำนวน ๑๓ จังหวัด ได้แก่ นครศรีธรรมราช ภูเก็ต ยะลา สงขลา สตูล พัทลุง อุตรธานี บุรีรัมย์ นครราชสีมา อุบลราชธานี สมุทรสงคราม ราชบุรี และนนทบุรี

๑.๓ แผนการขับเคลื่อนการทำงานโดยวุฒิสภาธนาคารสมอง เป็นการขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒สู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ ด้วยการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน ใน ๓ แผนงาน ประกอบด้วย (๑) แผนงานขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒สู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาความยากจน บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (๒) แผนงานสร้างองค์ความรู้ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานธนาคารสมอง และ (๓) แผนงานพัฒนาระบบ โดยดำเนินการร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

๑.๔ ผลการดำเนินงาน

๑) แผนงานขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒ สู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาความยากจน บนฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๑) โครงการพัฒนานวัตกรรมเพื่อบูรณาการลดความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับนโยบาย

มพท. ร่วมกับ สศช. และวุฒิสภา จังหวัดฉะเชิงเทรา ดำเนินการต่อยอดและยกระดับโครงการวุฒิสภาธนาคารสมองกับการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับพื้นที่ ที่มีจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นพื้นที่เป้าหมาย (SDGs Lab) ให้ครอบคลุมพื้นที่ภาคตะวันออก ๘ จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ระยอง ชลบุรี จันทบุรี ตราด สระแก้ว นครนายก และปราจีนบุรี โดยการจัดทำ “โครงการพัฒนานวัตกรรมเพื่อบูรณาการการลดความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาความยากจนระดับนโยบาย” เพื่อพัฒนานวัตกรรมบูรณาการการลดความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาความยากจน

ในระดับนโยบาย พิจารณาหาเครื่องมือการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ ตลอดจนออกแบบแนวทางการบูรณาการการลดความเหลื่อมล้ำและความยากจน เพื่อบรรเทาและแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำและความยากจนอย่างมีเอกภาพเป็นรูปธรรม อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาและสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมในสังคมไทย ด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ “วุฒิสภาธนาคารสมองภาคตะวันออกเสริมสร้างเครือข่ายจากเมืองยั่งยืนสู่สังคมเสมอภาคและเท่าเทียม” จำนวน ๓ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมมูลนิธิวันเกษตร ผู้ใหญ่วิบูลย์เข็มเฉลิม และศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.ฉะเชิงเทรา มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๐๐ คน ประกอบด้วย วุฒิสภา และภาคีเครือข่ายภาคตะวันออกฝั่งภูเขา (ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ปราจีนบุรี และนครนายก) ผู้แทนวุฒิสภา ภาคตะวันออกฝั่งทะเล (ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด) หน่วยงานภาครัฐ วิทยากร ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ สศช. และ มพท.

ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมสำนักงานสวนพฤกษศาสตร์ อำเภอดงกลอง จ.ระยอง มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๐๒ คน ประกอบด้วย วุฒิสภา และภาคีเครือข่ายฝั่งทะเล ผู้แทนวุฒิสภา ภาคตะวันออกฝั่งภูเขา หน่วยงานภาครัฐ การท่องเที่ยวชุมชน วิทยากร และผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ สศช. และ มพท.

ประชุมวุฒิสภา และภาคีเครือข่ายการพัฒนาภาคตะวันออก ๘ จังหวัด วันที่ ๒๓-๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓

ครั้งที่ ๓ ระหว่างวันที่ ๒๗-๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ โรงแรมเซ็นทารา เวลเนส รีสอร์ท จ.ฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ และสังเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนและ

ความเหลื่อมล้ำในพื้นที่ ๘ จังหวัด ภาคตะวันออก โดยเฉพาะในช่วงหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ผ่านกลไกการทำงานของวุฒิสภา และภาคีการพัฒนา ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชนท้องถิ่นที่สามารถบริหารจัดการตนเองในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและแก้ปัญหา

ความยากจน ที่มีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวปฏิบัติ เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาแบบบูรณาการอย่างเป็นองค์รวมที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) นำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมเพื่อบูรณาการการลดความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาความยากจนระดับนโยบาย มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๒๕๓ คน รูปแบบการประชุม ประกอบด้วย การจัดนิทรรศการการสร้างความรู้ความเข้าใจบทบาทวุฒิสภา และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ การนำเสนอผลการขับเคลื่อนงานและแนวคิดสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคตะวันออกยั่งยืน และการระดมความเห็นเพื่อทบทวนและจัดทำแนวทางการพัฒนาภาคตะวันออกยั่งยืน

๑.๒) ประชุมเชิงปฏิบัติการ “รวมพลังวุฒิสภาธนาคารสมองภาคกลางและภาคเหนือ ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อบูรณาการการขับเคลื่อนงานและเชื่อมโยงการขับเคลื่อนงานของภาคีการพัฒนากับการดำเนินงานของวุฒิสภา เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานของวุฒิสภา ตลอดจนขยายภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่จนถึงระดับจังหวัดและระดับภาคอย่างสอดคล้องกับประเด็นในยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒ ที่เน้นการดึงพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา และชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อนการพัฒนา อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่และความเข้าใจในบริบททางสังคมที่แท้จริง ใน ๒ ภาค ดังนี้

(๑) **ภาคกลาง :** ระหว่างวันที่ ๒๖-๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ โรงแรมลองบีช ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๒๓๒ คน ประกอบด้วย วุฒิสภา และภาคีเครือข่ายการพัฒนาจากภาคส่วนต่าง ๆ ในภาคกลาง (ยกเว้นภาคตะวันออก) กรุงเทพฯ และปริมณฑล วุฒิสภา ภาคอื่นที่มีการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบการประชุม ประกอบด้วย ปาฐกถาพิเศษ การบรรยายเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลางและดัชนีการพัฒนาคคน” เวทีเพิ่มเติมความรู้ “พลังสูงวัย ร่วมสร้างชุมชนสู่ความเท่าเทียม” และการระดมความเห็นแนวทางการขับเคลื่อนงานที่เป็นรูปธรรมของวุฒิสภา และภาคีเครือข่าย และการนำเสนอผลการดำเนินงานของวุฒิสภา รวมทั้งการจัดนิทรรศการของวุฒิสภา และภาคีเครือข่าย

ประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “รวมพลังวุฒิสภาธนาคารสมองภาคกลางฯ”
ระหว่างวันที่ ๒๖-๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(๒) ภาคเหนือ : ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ โรงแรมเวียงอินทร์ จังหวัดเชียงราย มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๒๗๘ คน ประกอบด้วย วุฒิสภา จังหวัดภาคเหนือ ผู้แทนวุฒิสภา ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคีการพัฒนาจากภาคส่วนต่าง ๆ อาทิ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาภาคประชาสังคม และชุมชนท้องถิ่น โดยมี รูปแบบการประชุม ประกอบด้วย ปาฐกถาพิเศษ เวทีนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือและการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ดัชนีการพัฒนาคมนาคมในภาคเหนือ เวทีเสวนาเติมเต็มความรู้และเผยแพร่ความคิดและตัวอย่างการขับเคลื่อนการพัฒนาในจังหวัดอย่างสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาฉบับที่ ๑๒ ที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน บนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การแบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็น แนวทางการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมของวุฒิสภา การนำเสนอแนวทางส่งเสริมการทำงานแบบบูรณาการของวุฒิสภา กับภาคีเครือข่ายในระยะต่อไป Clinic วุฒิสภา : การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการดำเนินงานเชิงลึกของวุฒิสภา และนิทรรศการนำเสนอผลการดำเนินงานของวุฒิสภา ภาคเหนือ และ ๔ หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงราย สมาพันธ์เกษตรกรมัยยั้งยืนยงเชียงราย และสำนักวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงจังหวัดเชียงใหม่

๑.๓) การสร้าง ขยาย และเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานของวุฒิสภา กับภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ โดยจัดเวทีชุมชน “วุฒิสภาธนาคารสมองจังหวัดพระนครศรีอยุธยากับการขับเคลื่อนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่ ในช่วงหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)” ณ ตำบลเกาะเรียน จ.พระนครศรีอยุธยา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการขับเคลื่อนงานไปสู่การปฏิบัติของชุมชนท้องถิ่น ร่วมกับวุฒิสภา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และภาคีเครือข่าย รวมทั้งแนะนำและชี้แจงบทบาทของวุฒิสภา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อผู้บริหาร ระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น

๑.๔) สนับสนุนการขับเคลื่อนงานของวุฒิสภา โดยการประสาน สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการทำงานของวุฒิสภา ทั้ง ๔ ภาค ๑๔ จังหวัด ได้แก่ จ.นครราชสีมา ภูเก็ต ยะลา สงขลา สตูล พัทลุง อุดรดิตถ์ อุดรธานี บุรีรัมย์ นครราชสีมา อุบลราชธานี ราชบุรี สมุทรสงคราม และนนทบุรี

๒) แผนงานสร้างองค์ความรู้ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานธนาคารสมอง

โดยการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เอกสารองค์ความรู้ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานธนาคารสมอง ผ่านเว็บไซต์ของ มพท. และ สศช. เฟซบุ๊ก มพท. และ ธนาคารสมอง รวมทั้งแจกจ่ายไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทั่วประเทศ ได้แก่

๒.๑) หนังสือ “๙ อย่างสู่ความยั่งยืน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” เป็นการประมวล สังเคราะห์ และถอดบทเรียนกระบวนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่นำไปสู่ความยั่งยืน

๒.๒) จุลสารธนาคารสมอง รายไตรมาส จำนวน ๒ ฉบับ (มกราคม-มีนาคม และธันวาคม ๒๕๖๓) เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารของวุฒิสภาธนาคารสมอง รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทั่วประเทศ ผ่านทางเว็บไซต์ มพท. สศช. และ Social Networking

๒.๓) วิดีทัศน์ “๒๐ ปี ธนาคารสมอง พลังอาสาร่วมสร้างสังคมที่เท่าเทียม” จำนวน ๑ เรื่อง ประกอบด้วย ๒ ชุด (๑) ชุดสำหรับผู้บริหาร ความยาว ๗ นาที และ (๒) ชุดสำหรับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทั่วไป ความยาว ๑๒ นาที

๒.๔) เข็มกลัดที่ระลึก “๒๐ ปี ธนาคารสมอง” พร้อมกล่อง จำนวน ๗๐๐ ชุด เพื่อแจกเป็นที่ระลึก ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ “๒๐ ปี ธนาคารสมอง พลังอาสาร่วมสร้างสังคมที่เท่าเทียม”

๓) แผนงานพัฒนาระบบข้อมูล

โดยการปรับปรุงข้อมูลวุฒิสภาธนาคารสมองให้เป็นปัจจุบัน ด้วยการร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทย ตรวจสอบสถานะของวุฒิสภาฯ ที่ยังมีชีวิตและที่อยู่ของวุฒิสภาฯ ทั้งประเทศ

๒. งานบริหารจัดการมูลนิธิพัฒนาไท

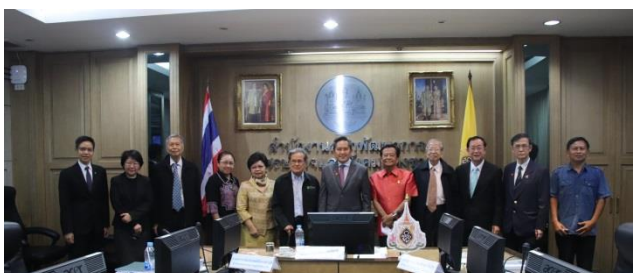
๒.๑ ดำเนินงาน/กิจกรรม ได้แก่ ประสานและจัดประชุมคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาอนุมัติงบประมาณ/แผนงาน และติดตามความก้าวหน้าโครงการต่าง ๆ จัดทำรายงานการประชุมคณะกรรมการ มพท. รายงานประจำปี บัญชีของ มพท. รายงานสถานะงบการเงินให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตลงนามรับรอง สนับสนุนและดูแลการเบิกจ่ายงบประมาณ ประสานหน่วยงานภายนอกและสถาบันการเงินเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและรวบรวมนำเสนอผู้บริหาร และการดูแลระบบสารสนเทศ รวมทั้งปรับปรุงข้อมูลและผลการขับเคลื่อนงานธนาคารสมองในเว็บไซต์ และเฟซบุ๊กมูลนิธิพัฒนาไท ให้มีความทันสมัย เป็นปัจจุบัน

๒.๒. ประชุมคณะกรรมการมูลนิธิพัฒนาไท จำนวน ๓ ครั้ง ได้แก่

๑) คณะกรรมการมูลนิธิพัฒนาไท ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีมติที่ประชุมที่สำคัญ ประกอบด้วย อาทิ เห็นชอบกรอบแผนการดำเนินงานและงบประมาณปี ๒๕๖๓ จำนวน ๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท งานบริหารจัดการ และงานธนาคารสมอง ใน ๓ แผนงาน ได้แก่ แผนงานการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ส่งเสริมปฏิบัติในระดับพื้นที่ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาความยากจนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนงานสร้างองค์ความรู้ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานธนาคารสมอง และแผนงานพัฒนาระบบ เห็นชอบการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ โดยมี นายปรเมธี วิมลศิริ เป็นประธาน และ น.ส.จินจันท์ ไรจนันต์ เป็นกรรมการและเลขาธิการ

๒) ประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๖๓ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีมติที่ประชุมที่สำคัญ อาทิ เห็นชอบรับรองงบการเงินมูลนิธิพัฒนาไท ปี ๒๕๖๓ และแต่งตั้งผู้สอบบัญชีมูลนิธิพัฒนาไท ปี ๒๕๖๔ เห็นชอบในหลักการนำเงินฝากของ มพท. และธนาคารสมอง ไปดำเนินการซื้อพันธบัตรรัฐบาลที่มีผลตอบแทนเท่ากันหรือสูงกว่าพันธบัตรรัฐบาล ออมทรัพย์พิเศษรุ่น “เราไม่ทิ้งกัน” โดยไม่ต้องนำเข้าที่ประชุมกรรมการอีก แต่แจ้งให้คณะกรรมการเพื่อทราบ พร้อมทั้งให้ความเห็นของคณะกรรมการไปประกอบการบริหารจัดการเงินฝาก เพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุด

๓) ประชุมคณะกรรมการมูลนิธิพัฒนาไท ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีมติที่ประชุมที่สำคัญ อาทิ เห็นชอบกรอบแผนการดำเนินงานและงบประมาณ ปี ๒๕๖๔ จำนวน ๔,๕๐๐,๐๐๐ บาท ประกอบด้วย งานบริหารจัดการ และงานธนาคารสมอง ๑) เพิ่มกิจกรรมเสริมการขับเคลื่อนงานและเชื่อมโยงการดำเนินงานของธนาคารสมองในจังหวัดต่าง ๆ ให้มากขึ้น อาทิ จัดเวทีกระบวนการเชื่อมโยงระดับจังหวัด เพิ่มกิจกรรมจัดเวทีระดมความคิดเห็น “เวทีทิศทางอนาคตประเทศไทย” โดยเป็นการประชุมร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เพิ่มกิจกรรมให้วุฒิสภาฯ ร่วมเป็นกลไกสำคัญในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ในระดับพื้นที่ตามแผนและกระบวนการของ สศช.

ส่วนที่ ๓

รายงานการเงิน

รายงานการเงินของมูลนิธิพัฒนาไท ปี ๒๕๖๓ ประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบรายได้และค่าใช้จ่าย และหมายเหตุประกอบงบการเงิน โดยมีสาระสำคัญ สรุปได้ ดังนี้

งบแสดงฐานะทางการเงิน

ปี ๒๕๖๓ มูลนิธิพัฒนาไท มีสินทรัพย์ รวม ๙๑,๓๘๔,๐๘๔.๓๘ บาท แบ่งเป็น **สินทรัพย์หมุนเวียน** จำนวน ๙๑,๒๖๓,๓๙๖.๐๐ บาท ได้แก่ รายการเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด เงินลงทุนชั่วคราว และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่นๆ และ**สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน** ได้แก่ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ จำนวน ๑๒๐,๖๘๘.๓๘ บาท ส่วนหนี้สินและทุนสะสม รวม ๙๑,๓๘๔,๐๘๔.๓๘ บาท ได้แก่ **หนี้สินหมุนเวียนอื่น** จำนวน ๖๗๐,๙๕๗.๐๐ บาท และ**ทุนสะสม** จำนวน ๙๐,๗๑๓,๑๓๗.๓๘ บาท ประกอบด้วย เงินทุนจัดตั้ง ยอดยกมาจากรายการปีก่อน และรายได้ สูงกว่าค่าใช้จ่าย

งบรายได้และค่าใช้จ่าย

ปี ๒๕๖๓ มูลนิธิพัฒนาไท มีรายได้ทั้งสิ้น ๕,๕๒๙,๗๖๑.๒๙ บาท ประกอบด้วย รายได้จากเงินบริจาค จำนวน ๔,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ดอกเบี้ยรับ จำนวน ๑,๕๒๙,๗๔๙.๘๙ บาท และรายได้อื่น ๑๑.๔๐ บาท และค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ๓,๓๒๐,๔๒๒.๕๑ บาท ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายมูลนิธิพัฒนาไท จำนวน ๘๓๑,๘๙๕.๗๕ บาท และค่าใช้จ่ายงานธนาคารสมอง จำนวน ๒,๔๘๘,๕๒๖.๗๖ บาท มีรายได้สูงกว่ารายจ่าย จำนวน ๒,๒๐๙,๓๓๘.๗๘ บาท

รายได้ (บาท)		รายจ่าย (บาท)	
เงินบริจาค	๔,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	มูลนิธิพัฒนาไท	๘๓๑,๘๙๕.๗๕
ดอกเบี้ยรับ	๑,๕๒๙,๗๔๙.๘๙	งานธนาคารสมอง	๒,๔๘๘,๕๒๖.๗๖
รายได้อื่น	๑๑.๔๐		
รวมรายได้	๕,๕๒๙,๗๖๑.๒๙	รวมค่าใช้จ่าย	๓,๓๒๐,๔๒๒.๕๑
รายได้สูงกว่ารายจ่าย		๒,๒๐๙,๓๓๘.๗๘	

มูลนิธิพัฒนาไท

งบการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

และ

รายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

SB AUDITING SERVICE CO., LTD.

บริษัท เอส บี ออดิตติ้ง เซอร์วิส จำกัด

บริษัท เอส บี ออดิตติ้ง เซอร์วิส จำกัด
SB AUDITING SERVICE CO., LTD.

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอ คณะกรรมการของ มูลนิธิพัฒนาไท

ความเห็น

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินของ มูลนิธิพัฒนาไท ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 งบรายได้ ค่าใช้จ่าย และทุนสะสม สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

ข้าพเจ้าเห็นว่า งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของ มูลนิธิพัฒนาไท ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 ผลการดำเนินงานสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในวรรค ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินในรายงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเป็นอิสระจากมูลนิธิฯ ตามข้อกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงิน และข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามความรับผิดชอบด้านจรรยาบรรณอื่นๆ ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดเหล่านี้ ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่องบการเงิน

ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทำงบการเงิน ผู้บริหารรับผิดชอบในการประเมินความสามารถของมูลนิธิในการดำเนินงานต่อเนื่อง เปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่อง (ตามความเหมาะสม) และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องเว้นแต่ผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะเลิกมูลนิธิหรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

การตรวจสอบของข้าพเจ้ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือ

ข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของข้าพเจ้าอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลคือความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีจะสามารถตรวจพบข้อผิดพลาดที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดและถือว่ามีสาระสำคัญเมื่อคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่ารายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินจากการใช้งบการเงินเหล่านี้

ในการตรวจสอบของข้าพเจ้าตามมาตรฐานการสอบบัญชี ข้าพเจ้าได้ใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของข้าพเจ้ารวมถึง

- ระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงินไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติตามวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาด เนื่องจากการทุจริตอาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงผล การแสดงผลที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน
- ทำความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของมูลนิธิ
- ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร
- สรุปลักษณะความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องของผู้บริหาร และจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับ สรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของบริษัทในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ ถ้าข้าพเจ้าได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ ข้าพเจ้าต้องกล่าวไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของข้าพเจ้าโดยให้ข้อสังเกตถึงการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินที่เกี่ยวข้อง หรือถ้าการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไม่เพียงพอ ความเห็นของข้าพเจ้าจะเปลี่ยนแปลงไป ข้อสรุปของข้าพเจ้าขึ้นอยู่กับหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของข้าพเจ้า อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้บริษัทต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่อง
- ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของงบการเงินโดยรวม รวมถึงการเปิดเผยข้อมูล ว่า งบการเงินแสดงรายการและเหตุการณ์ในรูปแบบที่ทำให้มีการนำเสนอข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควรหรือไม่

ข้าพเจ้าได้สื่อสารกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำกับดูแลในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญ ซึ่งรวมถึงขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบตามที่ได้วางแผนไว้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบรวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบการควบคุมภายในหากข้าพเจ้าได้พบในระหว่างการตรวจสอบของข้าพเจ้า

(นางสาวศรียพร พุทธาวุฒิไกร)

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเลขทะเบียน 2880

วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564

มูลนิธิพัฒนาไท
งบแสดงฐานะทางการเงิน
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

		หน่วย : บาท	
สินทรัพย์	หมายเหตุ	2563	2562
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	2	6,463,396.00	8,045,005.08
เงินลงทุนชั่วคราว	3	84,800,000.00	80,800,000.00
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่นๆ	4	-	434,468.20
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		91,263,396.00	89,279,473.28
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (สุทธิ)	5	120,688.38	180,214.62
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		120,688.38	180,214.62
รวมสินทรัพย์		91,384,084.38	89,459,687.90
หนี้สินและทุนสะสม			
หนี้สินหมุนเวียน			
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	6	670,947.00	955,889.30
รวมหนี้สินหมุนเวียน		670,947.00	955,889.30
รวมหนี้สิน		670,947.00	955,889.30
ทุนสะสม			
เงินทุนจัดตั้ง		20,200,000.00	20,200,000.00
ยอดยกมาจากปีก่อน		68,303,798.60	67,254,228.44
บวก รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่าย		2,209,338.78	1,049,570.16
รวมทุนสะสม		90,713,137.38	88,503,798.60
รวมหนี้สินและทุนสะสม		91,384,084.38	89,459,687.90

มูลนิธิพัฒนาไท
งบรายได้ค่าใช้จ่าย
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2563

	หมายเหตุ	หน่วย : บาท	
		2563	2562
รายได้ :			
รายได้เงินบริจาค		4,000,000.00	4,002,400.00
รายได้ดอกเบี้ยรับ		1,529,749.89	1,612,014.88
รายได้อื่น		11.40	-
รวมรายได้		5,529,761.29	5,614,414.88
ค่าใช้จ่าย :			
ค่าใช้จ่ายมูลนิธิพัฒนาไท	7	831,895.75	771,956.00
ค่าใช้จ่ายงานธนาคารสมอง	8	2,488,526.76	3,792,888.72
รวมค่าใช้จ่าย		3,320,422.51	4,564,844.72
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่าย		2,209,338.78	1,049,570.16

มูลนิธิพัฒนาไท

ทุนสะสม

สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2563

	หน่วย : บาท	
	2563	2562
ทุนสะสมยกมา 1 มกราคม 2563	68,303,798.60	67,254,228.44
บวก รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่าย	2,209,338.78	1,049,570.16
ทุนสะสมยกไป	<u>70,513,137.38</u>	<u>68,303,798.60</u>

มูลนิธิพัฒนาไท
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

1 นโยบายการบัญชีที่สำคัญ

1.1 การรับรู้รายได้-ค่าใช้จ่าย

มูลนิธิพัฒนาไท รับรู้รายได้ค่าใช้จ่ายตามเกณฑ์คงค้าง

**1.2 ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์สำนักงานบันทึกตามราคาทุนของสินทรัพย์ คำนวณค่าเสื่อมราคา
โดยวิธีเส้นตรง อัตรา 20 % ต่อปี**

หน่วย : บาท

2 เงินสดและรายการเทียบเงินเท่าเงินสด

	2563	2562
เงินสดและเงินฝากธนาคาร - มูลนิธิพัฒนาไท	273,431.74	3,135,849.13
เงินสดและเงินฝากธนาคาร - งานธนาคารสมอง	6,189,964.26	4,909,155.95
รวม	6,463,396.00	8,045,005.08

3 เงินลงทุนชั่วคราว

เงินลงทุนชั่วคราว ประกอบด้วย

เงินฝากประจำ 12 เดือน ธ.ออมสิน (มพท.)	10,000,000.00	-
เงินฝากประจำ 365 วัน กรุงไทย (มพท.)	-	2,000,000.00
เงินฝากประจำ 365 วัน กรุงไทย (ธนาคารสมอง)	-	8,500,000.00
เงินฝากประจำ 12 เดือน ธอส.(มพท.)	-	10,000,000.00
เงินฝากประจำ 60 เดือน ธ.ธอส. (มพท.)	21,000,000.00	21,000,000.00
เงินฝากประจำ 60 เดือน ธ.ธอส. (มพท.) จัดตั้ง	20,200,000.00	20,200,000.00
พันธบัตรรัฐบาล 7 ปี (มพท.)	5,000,000.00	-
พันธบัตรรัฐบาล 7 ปี (ธคส.)	9,500,000.00	-
เงินฝากประจำ 60 เดือน ธ.ธอส. (ธนาคารสมอง)	19,100,000.00	19,100,000.00
รวม	84,800,000.00	80,800,000.00

4 สินทรัพย์หมุนเวียนชั่วคราว

เงินยืมทดรองจ่าย	-	434,468.20
รวม	-	434,468.20

มูลนิธิพัฒนาไท

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

5 ที่ดินอาคาร และอุปกรณ์ (สุทธิ)

อุปกรณ์สำนักงาน	297,636.20	297,636.20
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	(176,947.82)	(117,421.58)
รวม	120,688.38	180,214.62
ค่าเสื่อมราคาสำหรับปี 2563	59,526.24	59,526.24

หน่วย : บาท

6 หนี้สินหมุนเวียนอื่น

ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	670,947.00	955,889.30
รวม	670,947.00	955,889.30

7 ค่าใช้จ่ายมูลนิธิพัฒนาไท

เงินเดือน	750,000.00	724,728.00
เงินประกันสังคม	14,100.00	18,000.00
ค่าเบี้ยประชุม	32,500.00	8,500.00
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	14,569.75	6,029.00
ค่าไปรษณีย์	2,700.00	602.00
ค่าพาหนะเดินทาง	3,340.00	1,200.00
ค่าสอบบัญชี	12,000.00	12,000.00
ค่าธรรมเนียม	160.00	100.00
เงินสมทบกองทุนเงินทดแทน	606.00	797.00
ค่าตราชายาง	1,920.00	-
รวม	831,895.75	771,956.00

มูลนิธิพัฒนาไท

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563

	หน่วย : บาท	
	2563	2562
8 งานธนาคารสมอง		
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	592,020.00	929,385.00
ค่าที่พัก	391,800.00	746,000.00
ค่าพาหนะเดินทาง	544,533.12	808,861.26
ค่าสื่อประชาสัมพันธ์	-	211,860.00
ค่านิเทศการ	112,870.00	291,000.00
ค่าจ้างผลิตแฟลชไดรฟ์	-	153,010.00
ค่าวัสดุอุปกรณ์	71,647.20	160,508.22
ค่ากระเป๋	108,605.00	170,665.00
ค่าวิทยากร	34,500.00	84,900.00
ค่าไปรษณีย์	939.20	5,653.00
ค่าเบี้ยเลี้ยง	7,680.00	75,680.00
ค่าใช้จ่ายอื่น	1,200.00	1,220.00
ค่าเช่ารถ	12,800.00	45,600.00
ค่าขนส่งวัสดุอุปกรณ์	3,820.00	4,500.00
ค่าใช้สถานที่ประชุม	4,000.00	42,520.00
ค่ารถถอนนิเทศการ	-	2,000.00
ค่าเสื่อมราคา-เครื่องใช้สำนักงาน	59,526.24	59,526.24
ค่าวีดีทัศน์	500,000.00	-
ค่าเช่าเมล็ด	42,586.00	-
รวม	2,488,526.76	3,792,888.72

ภาคผนวก

การประชุมเชิงปฏิบัติการ “วุฒิสภาธนาคารสมองภาคตะวันออก เสริมพลังสร้างเครือข่าย จากเมืองยั่งยืนสู่สังคมเสมอภาคและเท่าเทียม”

การประชุมเชิงปฏิบัติการ “วุฒิสภาธนาคารสมองภาคตะวันออก เสริมพลังสร้างเครือข่ายจากเมืองยั่งยืนสู่สังคมเสมอภาคและเท่าเทียม” มีวัตถุประสงค์ เพื่อค้นหาเครื่องมือการวิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ ตลอดจนออกแบบแนวทางการบูรณาการการลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำอย่างมีเอกภาพและเป็นรูปธรรม ในภาคตะวันออก ๘ จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ปราจีนบุรี นครนายก สระแก้ว ระยอง จันทบุรี และตราด โดยจัดประชุมฯ จำนวน ๓ ครั้ง ดังนี้

การประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุม มุลนิธิวนเกษตรผู้ใหญ่วิบูลย์เข้มเฉลิม และศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.ฉะเชิงเทรา มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๐๐ คน ประกอบด้วย วุฒิสภา และภาคีเครือข่ายภาคตะวันออกฝั่งภูเขา (ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ปราจีน และนครนายก) ผู้แทนวุฒิสภาฯ ภาคตะวันออกฝั่งทะเล (ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด) หน่วยงานภาครัฐ วิทยากร ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ สศช. และ มพท. โดยมีรูปแบบการ **ประชุม** ประกอบด้วย การนำเสนอผลการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่ของวุฒิสภาฯ และภาคีเครือข่าย การเสวนาประเด็นทรัพยากรธรรมชาติรากฐานสมดุลสู่ความยั่งยืน และเป็นศูนย์กลางอาหารปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารที่ยั่งยืน การระดมความคิดเห็น และนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาคตะวันออก และการจัดนิทรรศการ สรุปผลการประชุม ได้ดังนี้

ประชุมวุฒิสภา และภาคีเครือข่ายการพัฒนา
ภาคตะวันออก ๘ จังหวัด วันที่ ๒๓-๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓

๑. การพัฒนาที่ยั่งยืนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติ

๑.๑ ทรัพยากรน้ำ

๑) ปัญหาเกี่ยวกับ “น้ำ” ในภาคตะวันออก ได้แก่ (๑) ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการใช้ทั้งการเกษตร การอุปโภคและการบริโภค รวมทั้งมีแนวโน้มการขาดแคลนน้ำเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันประสบปัญหาภาวะภัยแล้ง (๒) ไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำที่เพียงพอต่อการทำเกษตรกรรม ส่วนใหญ่พึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก รวมทั้งน้ำในพื้นที่บางส่วนถูกนำไปใช้ในภาคอุตสาหกรรม (๓) คุณภาพน้ำมีการปนเปื้อนสารพิษและขยะต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถนำมาใช้ในการอุปโภคและบริโภคได้ (๔) การวางผังน้ำเพื่อกระจายน้ำในพื้นที่ไม่ครอบคลุมทั่วถึง และเป็นธรรม โดยเฉพาะพื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่นอกเขตชลประทาน ทำให้การจัดสรรน้ำไม่เพียงพอต่อการทำเกษตรกรรม รวมทั้งชุมชนไม่มีส่วนร่วมและสิทธิในการบริหารจัดการน้ำด้วยตนเอง (๕) โรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ไม่มีระบบการบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ มีการปล่อยน้ำทิ้งที่ปนเปื้อนสารพิษและกากขยะต่าง ๆ ลงสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ทำให้คุณภาพของน้ำในคลอง หนอง บึงต่าง ๆ แย่ลง และ (๖) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเพาะปลูกจากเดิมที่มีการปลูกพืชสวนที่ใช้น้ำน้อย มาเป็นการเพาะปลูกพืชที่ใช้น้ำมากกว่า ทำให้ปริมาณน้ำไม่เพียงพอในการเพาะปลูก

๒) แนวทางแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและการพัฒนาคุณภาพน้ำ

๒.๑) แนวทางที่สามารถดำเนินการเอง ได้แก่ (๑) จัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ เพื่อติดตามดูแลคุณภาพน้ำในชุมชนและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการทำลายคุณภาพน้ำ เช่น การเข้าไปเจรจากับผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ไม่ให้ปล่อยสารพิษ หรือกากขยะต่าง ๆ ลงสู่แหล่งน้ำ เป็นต้น

รวมทั้งจัดทำข้อมูลคุณภาพน้ำในระดับพื้นที่ (๒) สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองในเรื่องน้ำอย่างยั่งยืน เช่น การสร้างฝายมีชีวิต การร่วมกันดูแลรักษาแหล่งน้ำในชุมชน เป็นต้น (๓) ส่งเสริมให้กลุ่มเครือข่ายการพัฒนา ร่วมกับมูลนิธิอาสาสมัครสมาคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสะท้อนปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการใช้น้ำของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

๒.๒) แนวทางเพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอต่อหน่วยงานผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ (๑) เพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ อาทิ สร้างอ่างกักเก็บน้ำและสร้างท่อระบายน้ำเพื่อกระจายน้ำไปยังพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำ (๒) การกำหนดนโยบายการจัดสรรน้ำ ควรกำหนดสัดส่วนการใช้น้ำในแต่ละภาคส่วนอย่างเหมาะสม เช่น น้ำเพื่อการเกษตร น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และน้ำเพื่อการผลิตและอุตสาหกรรม เป็นต้น รวมทั้งให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการจัดสรรน้ำ เพื่อให้เกิดการใช้น้ำอย่างเป็นธรรมมากขึ้น (๓) มาตรการทางกฎหมาย เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการทำลายคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ รวมทั้งภาครัฐมีการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง (๔) สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม และภาคประชาชน เพื่อร่วมกันตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลระบบบำบัดน้ำเสียในชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ (๕) การบริหารจัดการน้ำอย่างมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยการจัดทำฝังน้ำของชุมชน ด้วยการสำรวจพื้นที่เพื่อกระจายน้ำให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่เกษตรกรรม โดยส่งเสริมให้ อบท. เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ร่วมกับภาคประชาชน เช่น การสูบน้ำทางท่อเพื่อกระจายน้ำ การสร้างสระพวงเพื่อกักเก็บน้ำ การนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น เพื่อทำให้น้ำอย่างเพียงพอต่อการบริโภคอุปโภคและทำการเกษตรอย่างยั่งยืน (๖) การศึกษาวิจัยข้อมูลและกิจกรรมเกี่ยวกับการใช้น้ำของแต่ละภาคส่วนอย่างชัดเจน อาทิ ภาคเกษตร ควรมีพื้นที่ทำเกษตรกรรมเท่าใด ปลุกพืชชนิดใด และจำเป็นต้องใช้น้ำในปริมาณเท่าไรต่อปี เพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อการทำเกษตรกรรม เป็นต้น (๗) ส่งเสริมการทำธนาคารน้ำใต้ดิน เพื่อกักเก็บน้ำและรักษาความชุ่มชื้นของระบบนิเวศ รวมทั้งเป็นการป้องกันปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง (๘) ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์โดยไม่ใช้สารเคมี และปลูกไม้ยืนต้นในพื้นที่เกษตรกรรมให้มากขึ้น เพื่อรักษาความชุ่มชื้นให้กับผิวดินและดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ นำไปสู่การลดปัญหาปรากฏการณ์เรือนกระจกหรือภาวะโลกร้อนได้ (๙) ควบอนุรักษ์แหล่งน้ำในพื้นที่เรียกว่า “ลุ่มน้ำ” ประกอบด้วย น้ำที่ไหลมาจากพื้นที่สูงซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำ เช่น เขาสอยดาว เขาตาพระยา เป็นต้น และน้ำในพื้นที่ราบเชิงเขาที่ชาวบ้านเข้าไปอาศัยและประกอบอาชีพ รวมทั้งน้ำในพื้นที่ราบลุ่มต่ำที่เหมาะสมสำหรับการทำเกษตรกรรม

๑.๒ ทรัพยากรดินและป่า

๑) ปัญหาเกี่ยวกับ “ดินและป่า” ในภาคตะวันออก ดินและป่าเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออกและเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญเท่ากัน ซึ่งการใช้ประโยชน์ที่ดิน จะรวมถึงการใช้ประโยชน์จากป่า ป่าชุมชน ป่าลุ่มน้ำ ป่าอนุรักษ์ ฯลฯ ประเด็นปัญหาที่สำคัญของการพัฒนา คือ (๑) เครื่องมือที่จะนำไปสู่การพัฒนา อาทิ ผังเมือง การใช้ที่ดิน ป่าไม้ขาดกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้การนำเครื่องมือไปใช้ในการพัฒนาไม่เกิดความยั่งยืนหรือแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ได้จริง (๒) กฎหมายและกระบวนการทางกฎหมายมีความล่าสมัย และไม่มีความสะดวกคล่องตัว และ (๓) การกระจายอำนาจ ที่มีใช้กระจายอำนาจเชิงโครงสร้าง แต่เป็นการกระจายอำนาจหรือความเสมอภาคในการบริหารจัดการหรือการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรที่นำไปสู่ความเท่าเทียมกัน

๒) แนวทางแก้ไขปัญหารื่อง “ดินและป่า” สิ่งที่จะต้องดำเนินการคือ การเชื่อมโยงฐานทรัพยากรของประเทศและการพัฒนาประเทศ โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้ (๑) ภาครัฐสร้างการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน โดยข้าราชการทำงานร่วมกับประชาชนในชุมชน ภายใต้สภาองค์กรชุมชน สภาเกษตรกร เพื่อให้เกิดกลไกความเสมอภาคและเท่าเทียม (๒) การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ชุมชนต้องเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เชื่อมต่อกับระบบออนไลน์ที่ทำให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น ระบบการขนส่ง ระบบตลาดรูปแบบใหม่ และสถานที่ ที่มีผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น (๓) ชุมชนเรียนรู้ร่วมกัน อาทิ การสร้างระบบกลไกในต่างประเทศ การส่งออกภาคเอกชน Social Enterprise การพัฒนาเทคโนโลยีไปสู่ระบบที่มีความทันสมัย การอยู่ร่วมกันในสังคม New Normal (๔) การสร้างทุนเพื่อรับมือ

ความเสี่ยงในอนาคต ควรมีการพิจารณาจัดตั้งกองทุนบนพื้นฐานการจัดการทรัพยากรในภาคตะวันออก เช่น กองทุนคาร์บอนเครดิต กองทุนป่า กองทุนป่าไม้เศรษฐกิจ เป็นต้น เพื่อเป็นแหล่งทุนภายในสำหรับบรรเทาปัญหาหนี้สิน สร้างความมั่นคงต่อที่ดินทำกิน

๑.๓ การจัดการขยะ

ปัญหาขยะ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ **ปัญหาขยะอุตสาหกรรม** เกิดจากผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามระเบียบเงื่อนไขต่าง ๆ ผู้ประกอบการรับอนุญาตนำของเสียและกากต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมแล้วเอาไปทิ้งรอบ ๆ ชุมชน และกระทรวงอุตสาหกรรมที่เป็นผู้กำกับ ดูแล และเพิกถอนใบอนุญาต ไม่ดูแลตรวจสอบอย่างจริงจังเท่าที่ควร รวมทั้งการขอใบอนุญาตบริหารจัดการขยะอุตสาหกรรมที่ทำให้เกิดปัญหาของโรงงานรีไซเคิลขยะกับบ่อฝังกลบขยะที่นำขยะอันตรายและไม่อันตรายมาฝังกลบ และ**ปัญหาขยะทั่วไป** อาทิ ขยะติดเชื้อ ขยะของครัวเรือนส่งผลกระทบต่อเรื่องกลิ่น ฝุ่น น้ำใต้ดิน สุขภาพชุมชน การท่องเที่ยว และระบบนิเวศเสื่อมโทรม นอกจากนี้ สิ่งที่ทำให้เกิดขยะอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นคือ **นโยบายอุตสาหกรรม**เกี่ยวกับการยกเลิกฝังเมือง ทำให้โรงงานเกิดขึ้นจำนวนมากในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

๒. การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ : ศูนย์กลางอาหารปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารที่ยั่งยืน

๒.๑ ศักยภาพของพื้นที่ภาคตะวันออก มีดังนี้ (๑) พื้นที่ที่มีความเหมาะสม สามารถเพาะเลี้ยงและปลูกพืชอาหารสำคัญ เช่น ผลไม้ พืชผัก ข้าว เป็นต้น มีพื้นที่เพียงพอในการผลิตเกษตรอินทรีย์และมีศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง และการเลี้ยงสัตว์ปีก (๒) เป็นแหล่งผลิตพืชสมุนไพรท้องถิ่นที่สำคัญ (๓) สภาพพื้นที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม (๔) ฝนป่าและระบบนิเวศมีความหลากหลายเหมาะสำหรับการเป็นคลังสำรองพันธุกรรม (๕) ภาคเกษตรเป็นฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคง (๖) เสมือนเป็นหลังพิงให้กับคนในพื้นที่ในยามที่เศรษฐกิจและภาคอุตสาหกรรมของประเทศเกิดปัญหาวิกฤติ (๗) ประชาชนมีความรู้และภูมิปัญญา สามารถพึ่งพาตนเองได้

๒.๒ รูปแบบการสร้างและปกป้องพื้นที่ความมั่นคงทางอาหาร ดังนี้ (๑) การรวมกลุ่ม มีการระดมทุนช่วยเหลือกันภายในชุมชน จัดกระบวนการเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ร่วมกัน มีระบบประกันราคาและรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร (๒) การกระจายผลผลิต ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์แบบยั่งยืนเพื่อรักษาสุขภาพของผู้ผลิตควบคู่กับการรักษาสิ่งแวดล้อม มีช่องทางการตลาดที่หลากหลาย ค่าขายในระบบการค้าที่เป็นธรรม มีการเกื้อกูลกันของผู้ผลิตและผู้บริโภค ทำให้เกิดความพอเพียงในการดำรงชีวิตและสร้างรายได้และอาชีพให้กับคนในชุมชนอย่างยั่งยืน (๓) ส่งเสริมการบริโภค โดยเฉพาะอาหารพื้นบ้าน ผักพื้นถิ่น กินให้หลากหลาย สนับสนุนเกษตรกรรายย่อย กินอาหารภูมิปัญญาและสืบทอดภูมิปัญญาวัฒนธรรมทางอาหารท้องถิ่น (๔) รักษาพื้นที่ผลิตอาหาร ได้แก่ แหล่งผลิตอาหารในชุมชน ไม่ให้ถูกแย่งชิงจากนายทุน โดยรัฐต้องทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ให้กับประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งดูแลให้เกิดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม (๕) ขยายพื้นที่การผลิต โดยพัฒนาการทำเกษตรอินทรีย์ที่ช่วยฟื้นฟูระบบนิเวศ เน้นการปลูกพืชท้องถิ่นที่มีความหลากหลายและหมุนเวียนตามฤดูกาลให้มากขึ้น มีมาตรฐานการทำเกษตรอินทรีย์ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เน้นการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก หากเหลือจึงจำหน่ายสร้างรายได้ให้ครัวเรือน

๒.๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วย

๑) ส่งเสริมฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้มีความหลากหลาย และพัฒนาผลผลิตให้ได้มาตรฐานสากล

๒) ส่งเสริมช่องทางการตลาดให้สามารถจำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์ ให้แก่ผู้บริโภคได้อย่างกว้างขวาง อาทิ การหาความต้องการของตลาด การกำหนดกลุ่มผู้บริโภค การรับซื้อผลผลิตจากประกอบการ

๓) มีระบบการบริหารจัดการการทำเกษตรอินทรีย์อย่างครบวงจร ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป และการตลาด โดยสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชน

๔) พัฒนาเกษตรอินทรีย์ให้เป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน จนนำไปสู่การสร้างอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน

๕) ส่งเสริมให้มีการปลูกพืชผักประจำท้องถิ่นเป็นหลัก เพื่อป้องกันการใช้สารเคมี และรณรงค์ให้คนในชุมชนบริโภคพืชผักและผลไม้ตามฤดูกาล

๒.๔ แนวทางการพัฒนาเกษตรอินทรีย์อย่างยั่งยืน

๑) จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์หรือกองทุนในชุมชน เพื่อเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกที่ทำเกษตรอินทรีย์ อาทิ การแจกเมล็ดพันธุ์พืชผลทางการเกษตร การสนับสนุนปัจจัยการผลิต การรับซื้อผลผลิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับเกษตรกรผู้ทำเกษตรอินทรีย์ การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ให้เป็นวิสาหกิจชุมชนประจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง และพัฒนาองค์ความรู้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการให้กับเกษตรกร ทั้งในด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และการเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างความร่วมมือในการรักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรให้มีความอุดมสมบูรณ์

๓) จัดตั้งคณะทำงานเพื่อติดตามประเมินผลและแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ รวมทั้งให้คำแนะนำแก่เกษตรกรผู้ทำเกษตรอินทรีย์

๔) ถอดบทเรียนการทำอินทรีย์ในพื้นที่ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อขยายผลการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่อื่น ๆ

๕) จัดทำแผนการเกษตรอินทรีย์ที่สอดคล้องกับบริบทในแต่ละพื้นที่ โดยเน้นการทำเกษตรอินทรีย์โดยปลูกพืชที่มีความหลากหลายและเป็นพืชประจำท้องถิ่นเป็นหลัก

๖) การประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจ องค์กรความรู้ และการตระหนักถึงการบริโภคและประโยชน์ของอาหารที่หลากหลาย ปลอดภัย พืชผัก/เกษตรอินทรีย์ โดยเฉพาะพืชผักและสมุนไพรท้องถิ่นที่หลากหลาย และอื่น ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคหันมารับประทานผลผลิตจากเกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้น และสร้างเสริมสุขภาพที่แข็งแรง

๗) ขยายและรักษาพื้นที่การผลิต โดยให้ความสำคัญกับเกษตรกรรายย่อย โดยส่งเสริมให้มีการปลูกพืชอาหารเป็นหลัก และปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อสร้างรายได้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี รวมทั้งการเข้าถึงสิทธิในที่ดินทำกินอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

๘) ส่งเสริมให้มีการใช้เมล็ดพันธุ์พืชที่มีอยู่ในท้องถิ่นในการทำเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากสอดคล้องกับระบบนิเวศในท้องถิ่นและสามารถต่อยอดพัฒนาเป็นธุรกิจเมล็ดพันธุ์ เพื่อใช้ในเพาะปลูกของเครือข่ายเกษตรอินทรีย์

๙) สร้างช่องทางการตลาด/การจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่หลากหลาย โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาพัฒนาช่องทางการตลาดให้มากขึ้น เพื่อจำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มผู้บริโภค เช่น ตลาดในชุมชน/ในเมือง/ต่างประเทศ การเข้าร่วมการจัดแสดง/ตลาดนัดสินค้าเกษตรอินทรีย์ของหน่วยงานราชการและเอกชน อาทิ สถานที่ราชการภายในจังหวัด โรงพยาบาล สถานศึกษา เป็นต้น

๑๐) ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน อปท. ประชาสังคม ชุมชน และสถาบันการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเกษตรอินทรีย์อย่างยั่งยืน เพื่อให้การดำเนินงานขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์สำเร็จผลอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

๑๑) สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการดูแลรักษาและอนุรักษ์พื้นที่ป่าในชุมชน เพื่อให้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน

๒.๕ ข้อเสนอการพัฒนาที่มุ่งสู่การพัฒนาในระดับพื้นที่อย่างยั่งยืน

- ๑) การเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์และเกษตรนิเวศ โดยการวางแผนการผลิตพืชผักและพืชสมุนไพร และการจัดการการตลาดที่ครบวงจรตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบการจัดการแบบรวมกลุ่ม รวมทั้งเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และการแปรรูปพืชผักสมุนไพรท้องถิ่น
- ๒) พัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากภาคเกษตร การแปรรูปโดยส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดเล็ก - กลาง กระจายผู้ประกอบการรายย่อยให้มีความหลากหลาย
- ๓) การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาระบบเกษตรอินทรีย์
- ๔) พัฒนาพื้นที่และระบบการเกษตรที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวโดยชุมชนและผู้ประกอบการขนาดเล็ก-กลาง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางด้านอาหารและสุขภาพด้วยเกษตรอินทรีย์
- ๕) พัฒนาคนรุ่นใหม่และเกษตรกรให้เข้าสู่ภาคเกษตรแบบ Smart Farmer

การประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุม สำนักงานสวนพฤกษศาสตร์ อำเภอดงหลวง จ.ระยอง มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๐๒ คน ประกอบด้วย วุฒิอาสาฯ และภาคีเครือข่ายภาคตะวันออกฝั่งทะเล (ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด) ผู้แทนวุฒิอาสาฯ ภาคตะวันออกฝั่งภูเขา หน่วยงานภาครัฐ การท่องเที่ยวชุมชน วิทยากร และผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ สศช. และ มพท. โดยมีรูปแบบการประชุม ประกอบด้วย การเสวนาประเด็นจากเมืองนำอยู่สู่การท่องเที่ยวชุมชนบนวิถีใหม่ และการเรียนรู้บนฐานชุมชน การระดมความคิดเห็นและนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาคตะวันออก การศึกษาดูงานในพื้นที่ และการจัดนิทรรศการ สรุปผลการประชุม ได้ดังนี้

๑. การท่องเที่ยวชุมชนบนวิถีใหม่

๑.๑ จุดเริ่มต้นของการทำท่องเที่ยวชุมชน คือ (๑) **ลักษณะพื้นที่** ภาคตะวันออกมีลักษณะพื้นที่ที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว เนื่องจากประกอบด้วยเขตอุตสาหกรรมหลัก (Industrial Heartland) ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง และเขตพื้นที่สีเขียว (Green Land) ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี และตราด ทำให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ดีเยี่ยมและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ มีพื้นที่เพาะปลูกทางการเกษตรเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญ มีวิถีวัฒนธรรมที่น่าสนใจ และมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก และ (๒) **ความขัดแย้งจากการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ** เกิดความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ นายทุน กับชุมชน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและอาชีพดั้งเดิมของคนในชุมชน จึงเกิดการรวมตัวเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และหาวิธีการทดแทนรายได้ที่ชุมชนสูญเสียไป

๑.๒ ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนก่อให้เกิดความสามัคคีจากการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนที่ร่วมคิด ร่วมพัฒนาพื้นที่ ชุมชนมีความตื่นตัว รู้จักและรักหวงแหนภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟู เกิดการบริหารจัดการชุมชนอย่างเป็นระบบ สามารถแก้ไขปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ เนื่องจากเกิดกลุ่มอาชีพหลากหลายอาชีพในทุกช่วงวัย ทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีสวัสดิการชุมชน และมีอำนาจต่อรองกับการรุกรานพื้นที่ของนายทุน เกิดเครือข่ายการทำงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม ส่งผลให้ชุมชนได้รับการช่วยเหลือ ดูแลและพัฒนาในด้านต่าง ๆ ก่อให้เกิดกำลังใจ และความรู้สึกไม่ถูกทอดทิ้งจากการพัฒนา ชุมชนสามารถอยู่ได้ด้วยศักยภาพของชุมชนเองอย่างยั่งยืน และเต็มภาคภูมิ

๑.๓ ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-๑๙) ต่อการท่องเที่ยวชุมชน สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ส่งผลให้การท่องเที่ยวชุมชนซบเซา ไม่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมและเข้าพัก ชุมชนขาดรายได้เสริม เกิดปัญหาหนี้สินเพิ่มขึ้นและไม่มีกำลังในการผ่อนชำระหนี้เดิม คนในชุมชนบางคนย้ายถิ่นฐานไปอยู่ในพื้นที่มีการระบาดน้อย ขาดแคลนแรงงานเนื่องจากแรงงานในพื้นที่เดินทางกลับภูมิลำเนา การพัฒนาโดยภาคประชาสังคมหยุดชะงักเนื่องจากไม่สามารถจัดกิจกรรมหรือพบปะพูดคุยกันได้ อย่างไรก็ตาม ภายใต้สถานการณ์วิกฤตชุมชนค้นพบศักยภาพที่อยู่ภายในชุมชนเองเพิ่มมากขึ้น ความสามัคคีและการมีจิตอาสาช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตเดิมเพื่อความอยู่รอดสร้างรายได้ ลดรายจ่าย อาทิ การขายสินค้าออนไลน์ การทำการเกษตรในพื้นที่ตนเอง นอกจากนี้ชุมชนยังตระหนักถึงความสำคัญของความมั่นคงทางอาหาร และทรัพยากรธรรมชาติได้รับการฟื้นฟู

๑.๔ แนวทางการแก้ไขปัญหาภายหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-๑๙) ปฏิบัติตามคำแนะนำของภาครัฐอย่างเคร่งครัด ยกระดับการท่องเที่ยวชุมชนให้มีมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (Amazing Thailand Safety & Health Administration : SHA) สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การท่องเที่ยวชุมชนฟื้นฟูอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ควรจัดเวทีฟื้นฟูการขับเคลื่อนการพัฒนาขององค์กรเครือข่ายภาคประชาสังคม เพื่อหารือแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านอื่น ๆ เช่น แนวทางการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ส่งเสริมการปลูกพืชผัก ผลไม้ เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร การสร้างอาชีพเสริม เป็นต้น

๑.๕ เป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนภาคตะวันออกในอนาคต (๑) **พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว** อาทิ ปรับสภาพพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้สะอาดสวยงาม เพิ่มพาหนะรับส่งและเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงโฮมสเตย์ให้ได้มาตรฐาน สร้างร้านค้าของฝากและร้านอาหารของดีประจำถิ่นเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน (๒) **จัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว** ออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความน่าสนใจ และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักผ่อน โดยประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ เฟซบุ๊ก เว็บไซต์ ไลน์ และเชื่อมโยงกับสื่อหลัก เช่น เว็บไซต์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เว็บไซต์กรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น เพื่อสร้างการรับรู้ในวงกว้าง (๓) **สร้างภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน** ทั้งในพื้นที่ จังหวัด ภาค และประเทศ

เพื่อร่วมคิด ร่วมพัฒนาวางแผนการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวชุมชนอย่างมีศักยภาพ (๔) สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของวิถีชุมชน สามารถสร้างบุคลากรคนรุ่นใหม่ให้สืบสานการท่องเที่ยวชุมชนให้ยั่งยืน (๕) *บริหารการท่องเที่ยวชุมชนอย่างมีระบบ* โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้เศรษฐกิจชุมชนเกิดความเข้มแข็งและพัฒนาสู่การมีระบบสวัสดิการดูแลชุมชนได้อย่างยั่งยืน (๖) *เพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์* สร้างความมั่นคงทางอาหาร พร้อมเชื่อมโยงเครือข่ายกับกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์จังหวัดฉะเชิงเทราและปราจีนบุรี เพื่อขอรับคำแนะนำแนวทางการทำเกษตรอินทรีย์ครบวงจร ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนและควบคุมการผลิต การขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ การวางแผนการตลาดผลผลิตเกษตรอินทรีย์ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ เพื่อให้เกษตรกรเรียนรู้จนสามารถพึ่งพาตนเองสร้างรายได้ ลดรายจ่าย และพัฒนาต่อยอดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อไป

๑.๖ ความต้องการรับการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อให้การท่องเที่ยวชุมชนตอบโจทย์การพัฒนาประเทศด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก รัฐบาลควรให้การสนับสนุน ดังนี้ **(๑) สนับสนุนงบประมาณ** ในการสร้างองค์ความรู้การท่องเที่ยวชุมชนให้กับคนในชุมชน พร้อมทั้งฝึกอบรมบุคลากร สร้างผู้นำที่มีความรอบรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงการท่องเที่ยวชุมชนให้กับชุมชนนั้น ๆ อย่างใกล้ชิด รวมทั้งการเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงชุมชนกับหน่วยงานภายนอก **(๒) กำหนดนโยบายที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม** อาทิ กำหนดให้การท่องเที่ยวชุมชนเป็นหนึ่งในโปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัททัวร์ สร้างมรดกชุมชนด้วยการฝึกอบรม ให้การรับรอง และจ่ายค่าตอบแทน **(๓) ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น** โดยกำหนดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบการเก็บรวบรวมองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นของในแต่ละชุมชน เพื่อบันทึกและเผยแพร่สู่สาธารณชน **(๔) จัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์** โดยกำหนดให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ในการทำสื่อและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนในทุกช่องทาง **(๕) เชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนทั่วประเทศ** โดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเป็นตัวกลางในการร่วมพัฒนา และเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวอย่างครบวงจร เช่น การจองที่พัก การจัดโปรแกรมท่องเที่ยว เป็นต้น **(๖) สนับสนุนและส่งเสริมบทบาทภาคประชาสังคม** ให้มีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและต้นทุนในแต่ละพื้นที่ และ **(๗) ส่งเสริมการสร้างพื้นที่ผลิตอาหารปลอดภัย** เพิ่มความมั่นคงด้านอาหารและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรเพิ่มขึ้น

๑.๗ ประโยชน์ที่วุฒิสภา และภาคีเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนภาคตะวันออกได้รับ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงกระบวนการขับเคลื่อนพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนในแต่ละพื้นที่ ทั้งประเด็นความสำเร็จ และประเด็นปัญหาและอุปสรรค ร่วมระดมความคิดเห็น หาหรือแนวทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวชุมชนที่เกิดขึ้น เกิดการรวมกลุ่มเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนภาคตะวันออก ด้วยการตั้งกลุ่มไลน์ เพื่อเติมเต็มความรู้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนซึ่งกันและกัน เกิดแนวคิดการสร้าง Facebook Fanpage ท่องเที่ยวชุมชนภาคตะวันออก เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และให้ข้อมูลการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนของภาคตะวันออก นอกจากนี้ ยังเกิดขวัญและกำลังใจเป็นแรงผลักดันให้วุฒิสภา และภาคีเครือข่ายการพัฒนาขับเคลื่อนการท่องเที่ยวชุมชนให้ยั่งยืน ยกระดับเศรษฐกิจชุมชนให้ดีขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงต่อไป

๒. การเรียนรู้บนฐานชุมชน ทางรอดของชุมชนตะวันออก

๒.๑ การเรียนรู้บนฐานชุมชน คือ การศึกษาเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ไม่ได้ถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาทิ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิ่งปลูกสร้าง ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาชีพ และวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อทำให้ทราบถึงต้นทุนที่มีอยู่ของพื้นที่ และเป็นการส่งต่อองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมายาวนาน นำไปสู่การออกแบบการใช้ชีวิต และแนวทางการพัฒนาชุมชนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ได้อย่าง

เต็มศักยภาพของพื้นที่ โดยไม่ทำลายคุณค่าที่พื้นที่นั้นมีอยู่ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน แม้ในช่วงเวลาที่เกิดภาวะวิกฤติต่าง ๆ

๒.๒ กรณีศึกษาการเรียนรู้บนฐานชุมชน : ภาคตะวันออก

๑) **กลุ่มรักษ์เขาชะเมา โรงเรียนโรงเรียน** เมื่อการศึกษากระแสหลักอาจจะไม่ใช่คำตอบของชีวิต “กลุ่มรักษ์เขาชะเมา” จึงร่วมกับภาคีเครือข่ายการพัฒนาขับเคลื่อนเรื่องการศึกษาบนฐานชุมชนมากกว่า ๒๖ ปี โดยมีแนวคิดว่าการศึกษาศรมีความหลากหลายและทุกภาคส่วนสามารถมีส่วนร่วมได้ การ “**รู้รากเหง้า เท้าทันสังคม**” เป็นจุดประสงค์หลักที่กลุ่มรักษ์เขาชะเามุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนในชุมชนเรียนรู้ เพื่อเติบโตอย่างมีคุณภาพ มีความสามารถทั้งด้านวิชาการและการใช้ชีวิต เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เนื่องจากการศึกษาบนฐานชุมชน ช่วยให้เด็กและเยาวชนมองเห็นศักยภาพและคุณค่าของพื้นที่ ก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน และความหวงแหนต่อถิ่นที่อยู่ เมื่อเติบโตเด็กและเยาวชนจะนำความรู้กลับมาพัฒนาบ้านเกิด และเมื่อการพัฒนาได้ก็ตามที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยรอบเด็กเหล่านั้นจะเป็นกำลังสำคัญในการปกป้องพื้นที่ชุมชน

๒) **โรงเรียนอยู่เมืองแกลงวิทยา** ความเจริญที่ขยายตัวเข้ามาในชุมชนทำให้เกิดการละทิ้งชุมชนและรากเหง้าของตนเอง เพื่อก้าวไปให้ทันการพัฒนาที่เกิดขึ้น ส่งผลให้คนในชุมชนขาดจิตสำนึกที่ดี ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันในชุมชนเริ่มสูญหาย ถูกแทนที่ด้วยความเห็นแก่ตัวและการเอาตัวรอด **นายสมชาย จริยเจริญ** อดีตนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเมืองแกลง ร่วมกับสภาเทศบาล มีแนวคิดฟื้นฟูสภาพเมืองแกลงให้เป็นเมืองน่าอยู่ โดยการปรับปรุงและพัฒนาต่าง ๆ อาทิ การฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการขยะในพื้นที่ การดูแลสภาพแม่น้ำลำคลอง ตลอดจนใช้การศึกษาในการสร้างให้เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นมีสำนึกรักบ้านเกิด โดยก่อตั้ง “โรงเรียนอยู่เมืองแกลงวิทยา” เพื่อวางรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน สอดแทรกองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิตของชุมชนที่สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล เป็นการเพิ่มทางเลือกการประกอบอาชีพให้กับเด็กและเยาวชนให้สามารถใช้ชีวิตในท้องถิ่นตนเองได้โดยไม่จำเป็นต้องออกไปหางานนอกพื้นที่

๓) **โรงเรียนสายน้ำบางปะกงที่รัก** กลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำบางปะกง สายน้ำแห่งชีวิต ร่วมกับภาคประชาสังคมในพื้นที่ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับนิเวศวัฒนธรรมให้กับเด็กและเยาวชน รวมทั้งบุคคลในพื้นที่ที่สนใจ ด้วยการค้นหาแหล่งเรียนรู้ “ห้องเรียนธรรมชาติ” ที่ถ่ายทอดวิถีชีวิตดั้งเดิมของผู้คนตลอดลุ่มน้ำบางปะกง ประกอบด้วย (๑) **ห้องเรียนนาเกลือ** บ้านคลองผิซุด อำเภอบางปะกง เป็นการเรียนรู้การทำนาเกลือ ซึ่งปัจจุบันเหลืออยู่ไม่มากแล้วในจังหวัดฉะเชิงเทรา (๒) **ห้องเรียนตลาดเก่าสนามจันทร์** เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของพื้นที่ และวิถีชีวิตของชุมชนในอดีต (๓) **ห้องเรียนป่าจาก** เรียนรู้ระบบนิเวศบริเวณป่าจากริมแม่น้ำบางปะกง ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากต้นจาก เช่น การประกอบอาหาร การทำเครื่องจักสาน การทำฟ้ามัดย้อม เป็นต้น (๔) **ห้องเรียนเขานาวัง** เรียนรู้ภูมิปัญญาการบริหารจัดการพื้นที่ทำให้ก้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยการทำนาในช่วงที่น้ำจืดมีปริมาณมาก เมื่อเสร็จจากการทำนาจะถึงช่วงเวลาน้ำทะเลหนุนเสริมก็ปรับพื้นที่เป็นการเลี้ยงกุ้งเลี้ยงปลา (๕) **ห้องเรียนเกาะลัด** เป็นเกาะกลางน้ำตั้งอยู่ทางตอนบนของจังหวัดฉะเชิงเทรา ปัจจุบันผู้คนที่อาศัยอยู่ที่เกาะเริ่มทยอยย้ายถิ่นฐาน เนื่องจากความลำบากในการเดินทาง จึงมีแนวคิดให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ฟื้นฟูสภาพความเป็นอยู่ให้ชุมชนเกาะลัดกลับมามีชีวิตอีกครั้ง การดำเนินกิจกรรมห้องเรียนธรรมชาตินี้ กลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำบางปะกง สายน้ำแห่งชีวิต หวังว่าเด็กและเยาวชนจะตระหนักถึงคุณค่าของนิเวศวัฒนธรรมที่มีอยู่ เกิดความรู้สึกรักและหวงแหนพื้นที่ชุมชน และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการพัฒนาอย่างสมดุลต่อไป

การประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๓ ระหว่าง วันที่ ๒๗-๒๙ กันยายน ๒๕๖๓ ณ โรงแรม ชันธารา เวลเนส รีสอร์ท จ.ฉะเชิงเทรา มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๒๕๓ คน ประกอบด้วย วุฒิสภา และภาคี เครือข่าย ภาคตะวันออก ๘ จังหวัด โดยมีรูปแบบการประชุม ประกอบด้วย การบรรยายยุทธศาสตร์การพัฒนา ภาคตะวันออก ดัชนีความก้าวหน้าของคนในภาคตะวันออก การเสนอยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนา ภาคตะวันออก การนำเสนอผลงานการดำเนินงานของวุฒิสภา และระดมความคิดเห็นและจัดทำแผนปฏิบัติการ ภาคตะวันออกเมืองยั่งยืน สร้างสังคมเสมอภาคและเท่าเทียม และการจัดนิทรรศการ สรุปผลการประชุม ได้ดังนี้

๑. กล่าวต้อนรับ โดย นายรณภพ เวียงสิมมา ปลัดจังหวัดฉะเชิงเทรา

จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นศูนย์รวมการค้าชายและการคมนาคมตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติ ทำให้แต่ละอำเภอมีเอกลักษณ์แตกต่างกันไป ดังคำขวัญของจังหวัด “แม่น้ำบางปะกงแหล่งชีวิตพระศักดิ์สิทธิ์หลวงพ่อโสธร พระยาศรีสุนทรปราชญ์ภาษาไทย อ่างฤๅไนปาสุมบูรณ์” พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อีกทั้ง นักลงทุนย้ายฐานการผลิตมาตั้งโรงงานอุตสาหกรรมภายในจังหวัดมากขึ้น

วิสัยทัศน์ของจังหวัดมุ่งสู่ “ฉะเชิงเทรา เชื่อม EEC สู่มืองที่อยู่อาศัยชั้นนำ” ภายใต้การพัฒนาแบบจำแนกเชิงพื้นที่ “อุตสาหกรรมสีเขียว ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย สังคมมีคุณภาพ ป่าและน้ำอุดมสมบูรณ์” มีประเด็นการพัฒนา ๕ ด้าน ได้แก่ (๑) พัฒนาศักยภาพการผลิต การบริหารจัดการ ภาคอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (๒) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน และมีอัตลักษณ์ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชุมชน (๓) พัฒนาการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร ให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐานสากล (๔) พัฒนาคุณภาพชีวิตและสวัสดิการสังคม รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ให้ครอบคลุมประชาชนทุกวัยอย่างทั่วถึง และ (๕) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม ตอบสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ทั้งนี้ วุฒิสภาธนาคารสมองจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่ในหลากหลายโครงการ/กิจกรรม มาอย่างต่อเนื่อง ร่วมกับภาคีเครือข่ายการพัฒนาทุกภาคส่วน อาทิ โครงการ “แหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์และผลงานของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) การท่องเที่ยวชุมชนวิถีตะวันออก วิถีเกษตรกรรมยั่งยืน ปฏิญญาวาระเปลี่ยนตะวันออก เครือข่ายภาคตะวันออกเมืองยั่งยืน ๘ จังหวัด รวมทั้งการขับเคลื่อน “ฉะเชิงเทรา เมืองยั่งยืน” ในการสร้างพื้นที่ต้นแบบความสำเร็จการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเป็น “พื้นที่ปฏิบัติการแห่งการเรียนรู้ (SDG Lab)” ที่เชื่อมโยงการขับเคลื่อนงานระดับพื้นที่กับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งวุฒิสภาธนาคารสมองทั้งหลาย เป็นกลไกสำคัญที่หนุนเสริมการทำงานให้กับภาคีภาคส่วนต่าง ๆ และเป็นพลังทางสังคมที่เข้มแข็งอีกหนึ่งพลังของสังคมไทยที่นำภาคภูมิใจและควรให้การสนับสนุนอย่างแท้จริง

๒. กล่าวรายงาน โดย นางสาวจินนักรุ โรจนนันต์ รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สืบเนื่องจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับธนาคารสมอง เมื่อปี ๒๕๕๓ ความตอนหนึ่งว่า

“...ความจริงหกลีบแล้ว ถึงแม้จะเป็นเวลาที่สมควร จะให้ผู้ที่มีอายุน้อยเข้ามาทำหน้าที่ของเขาบ้าง มีโอกาสทำหน้าที่เราก็คงเป็นกองหนุนที่คอยปกป้องคุ้มครองบ้านเมือง...เรียกว่า เบรนแบงก์ (Brain Bank) ธนาคารมันสมอง...”

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๓ มอบหมายให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ทำหน้าที่เป็นหน่วยทะเบียนกลางธนาคารสมอง รวบรวมข้อมูลจัดทำทำเนียบผู้ทรงคุณวุฒิ และเป็นผู้ประสานเชื่อมโยงกับเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้วุฒิสภาธนาคารสมองได้นำความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญ มาช่วยงานที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

สศช. และมูลนิธิพัฒนาไท ร่วมกันขับเคลื่อนการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่/ชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง ผ่านกลไกวุฒิสภาฯ และภาคีเครือข่าย ด้วยการนำความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ มาขับเคลื่อนงานผ่านกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่หลากหลายและเป็นรูปธรรม ตามความต้องการของชุมชนและบริบทของแต่ละภูมิภาค

ที่ผ่านมา วุฒิสภาธนาคารสมองภาคตะวันออกได้มีการจัดประชุมไปแล้ว ๒ ครั้ง เมื่อเดือนกรกฎาคม และสิงหาคม เพื่อนำเสนอผลการขับเคลื่อนงานที่ผ่านมาของวุฒิสภาฯ ทั้ง ๘ จังหวัดภาคตะวันออก สังเคราะห์บทเรียนจากการขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่ ทั้งสถานการณ์ ปัญหา ปัจจัยความสำเร็จ ผลกระทบจากภายในและภายนอก โอกาส และความท้าทาย และระดมความคิดเห็นแนวทาง/ทิศทางการขับเคลื่อนในพื้นที่ (Look Forward) ที่นำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล พึ่งพาตนเอง มีการเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน ในประเด็นร่วมของภาคตะวันออกใน ๕ ประเด็น ได้แก่ การพัฒนาฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ดิน น้ำ ป่า ชยะ) การเป็นศูนย์กลางอาหารปลอดภัย การจัดการท่องเที่ยวชุมชนบนวิถีวิถีใหม่ การสร้างชุมชนน่าอยู่/เมืองยั่งยืน และการสร้างการเรียนรู้บนฐานชุมชน ทางรอดของชุมชนตะวันออก

สำหรับการประชุมในครั้งนี้ เป็นการนำผลสรุปการประชุมทั้ง ๒ ครั้ง มานำเสนอเป็นภาพรวมของภาคตะวันออก ทบทวนและเติมเต็มในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ในประเด็นต่าง ๆ และประเด็นที่ภาคีเครือข่ายภายในและภายนอกพื้นที่จะขับเคลื่อนร่วมกันในอนาคต อีกทั้งเพื่อจัดทำแนวทางและแผนปฏิบัติการที่มีประเด็นร่วมในการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกตามแนวทางการพัฒนาประเทศที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ และเกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก สร้างความรู้ความเข้าใจในทิศทางการพัฒนาประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แผนพัฒนาภาคตะวันออก และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) รวมทั้งการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริม สร้าง ขยาย และเชื่อมโยงเครือข่ายการขับเคลื่อนงานในลักษณะบูรณาการร่วมกันของวุฒิสภาธนาคารสมอง ภาคีเครือข่ายการพัฒนาภาคตะวันออกกับหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ ระดับจังหวัด และระดับภาค รวมทั้งทบทวนภาพฝันของภาคตะวันออกและประเมินการทำงานของวุฒิสภาฯ แต่ละจังหวัด ในการก้าวสู่ความยั่งยืน

๓. กล่าวเปิดประชุม และการปาฐกถาพิเศษเรื่อง “บทบาทของอาเซียนต่อการพัฒนาประเทศไทยในปัจจุบัน” โดย นายธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์ กรรมการมูลนิธิพัฒนาไท

การปรับวิธีคิดและการบริหารจัดการพัฒนาประเทศ ด้วยการสร้างความสมดุลระหว่างมิติสุขภาพกับมิติเศรษฐกิจที่จะนำไปสู่เป้าหมาย “ความอยู่ดีมีสุข” หรือ Well-being ของสังคมตามแนวคิดคนเป็นศูนย์กลางแบบบูรณาการ และเสริมสร้างระบบให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ด้วยการสร้างพลังอำนาจของชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารเพื่อเปิดโอกาสการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมใหม่ ๆ ทั้งนี้ ทักษะการแสวงหาความรู้จัดการความรู้ใช้ข้อมูลข่าวสารในการประกอบกิจกรรมการผลิต การบริโภค จำเป็นอย่างยิ่งต่อทุกกลุ่มอายุในสังคม

นอกจากนี้ ยังกล่าวถึง ทิศทางสังคม 3E ได้แก่ Empathy ความเข้าใจกัน รับฟังความคิด แลกเปลี่ยนข้อมูล สะท้อนปัญหาซึ่งกันและกัน Empower การสร้างการมีส่วนร่วมในการคิด อ่าน วางแผนการตัดสินใจของทุกฝ่ายเกิดเป็น Group Genius หรือสังคมแห่งความรู้ และ Engagement การให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ด้วยการยึดหลัก “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ พระราชทานไว้เป็นมรดกที่ล้ำค่าที่จะช่วยให้ประเทศอยู่รอดปลอดภัยได้ และพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

๔. การบรรยาย

๔.๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออก บนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดย นางสาวชนกมน รุยาพร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สศช.

ภาคตะวันออกมีศักยภาพและโอกาสในการพัฒนา ได้แก่ ศูนย์รวมอุตสาหกรรมของประเทศและเชื่อมโยงการขยายตัวจากกรุงเทพฯ แหล่งเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ศูนย์การค้าชายแดนระหว่างไทย-กัมพูชา และเป็นประตูสู่เศรษฐกิจโลก ขณะเดียวกัน ต้องคำนึงถึงประเด็นท้าทาย ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมืองอุตสาหกรรม โครงสร้างพื้นฐานและปริมาณน้ำไม่เพียงพอ การขาดแคลนแรงงานภาคเกษตร ทักษะแรงงานภาคอุตสาหกรรมไม่สอดคล้องกับระดับการพัฒนา และอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังขาดการประยุกต์ใช้นวัตกรรม โดยแผนพัฒนาภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ มีเป้าหมายสำคัญคือ พัฒนาภาคตะวันออกให้เป็นฐานเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน มียุทธศาสตร์การพัฒนา ๕ ด้าน ได้แก่ การพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ทันสมัยที่สุดในภูมิภาคอาเซียน การเป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล การปรับปรุงมาตรฐานสินค้าและธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านที่เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน และการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการมลพิษ

การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่ภาคตะวันออก เป็นกรอบแนวคิดภายใต้แผนพัฒนาภาคตะวันออก ในการสร้างการเติบโตบนฐานเกษตรกรรมและเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวในระดับสากล ที่นอกเหนือไปจากพื้นที่ EEC ประกอบด้วย พื้นที่เมืองผลไม้และพืชสมุนไพร เป็นมหานครผลไม้เมืองร้อนแห่งเอเชีย และยกระดับพืชสมุนไพรสู่ธุรกิจสมุนไพรในตลาดสากล ด้วยการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาปัจจัยการผลิตดินและน้ำ การสร้างเกษตรกรอัจฉริยะ การยกระดับการค้าสู่ระบบพาณิชย์

อิเล็กทรอนิกส์ และการพัฒนาฐานข้อมูลทางการเกษตร และพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยฟื้นฟูและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างครบวงจรที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนและความต้องการของนักท่องเที่ยว พัฒนาการตลาด ประชาสัมพันธ์ และสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ ในลักษณะแผนบูรณาการการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค (One Plan) ที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง และสามารถทบทวนและปรับปรุงแผนเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป

๔.๒ ดัชนีความก้าวหน้าของคนในภาคตะวันออก โดย นายภูมิสุข คณานุรักษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สศช.

ดัชนีความก้าวหน้าของคน หรือ HAI เป็นค่าคะแนนที่ใช้วัดความก้าวหน้าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในระดับจังหวัด มีค่าระหว่าง ๐-๑ ประกอบด้วย องค์ประกอบ ๘ ด้าน ๓๒ ตัวชี้วัด ได้แก่ (๑) สุขภาพ (๒) การศึกษา (๓) ชีวิตการงาน (๔) รายได้ (๕) ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม (๖) ชีวิตครอบครัวและชุมชน (๗) การคมนาคมและการสื่อสาร และ (๘) การมีส่วนร่วม เพื่อให้แต่ละจังหวัดได้ทราบถึงลำดับการพัฒนาคนเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ จุดเด่น จุดด้อยในการพัฒนาคนของจังหวัด และนำไปแก้ไขและพัฒนาคนในจังหวัด

ในปี ๒๕๖๒ ค่าดัชนี HAI ภาพรวมระดับประเทศ เท่ากับ ๐.๖๒๑๙ จังหวัดที่มีความก้าวหน้ามากที่สุดคือ ระยอง ตรารด และฉะเชิงเทรา ตามลำดับ และจังหวัดที่มีความก้าวหน้าการพัฒนาคนในแต่ละด้านมากที่สุด ๓ ลำดับแรก ดังนี้ **ด้านสุขภาพ** ได้แก่ ตรารด ระยอง ปราจีนบุรี **ด้านชีวิตการงาน** ได้แก่ ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา **ด้านที่อยู่อาศัย** ได้แก่ สระแก้ว นครนายก ปราจีนบุรี **ด้านคมนาคม** ได้แก่ ชลบุรี ระยอง ตรารด **ด้านการศึกษา** ได้แก่ ชลบุรี ระยอง นครนายก **ด้านรายได้** ได้แก่ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง **ด้านชีวิตครอบครัว** ได้แก่ ชลบุรี ระยอง ตรารด และ **ด้านการมีส่วนร่วม** ได้แก่ ตรารด ปราจีนบุรี จันทบุรี

๕. การเสวนายกระดับการขับเคลื่อนการพัฒนา “วิถีตะวันออกวิถีแห่งความสุข สร้างสังคมเสมอภาคและเท่าเทียม” ภายหลังสถานการณ์โควิด-๑๙

เป็นการเติมเต็มองค์ความรู้เพื่อยกระดับการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคตะวันออก ดังนี้

๕.๑ การพัฒนาบนฐานทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสร้างรากฐานที่สมดุลและยั่งยืน โดย รศ.ดร.อรพรรณ ฌ บางช้าง-ศรีเสาวลักษณ์ กรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ

การผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของประชากรโลกต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก ผู้ผลิตมุ่งเน้นการบริหารต้นทุนที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล โดยละเลยต้นทุนที่ส่งผลกระทบต่อคนในสังคม ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดเสื่อมโทรมและลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว อาทิ ป่าชายเลนเป็นแหล่งพลังงาน ที่อยู่อาศัยและอนุบาลสัตว์น้ำ แหล่งไม้ใช้สอยและก่อสร้าง พันธุ์พืชหลากหลายชนิด รักษาความสมดุลของระบบนิเวศ และป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง รวมทั้งลดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้ดีกว่าป่าปกถึงร้อยละ ๕๐ ซึ่งผู้ผลิตควรให้ความสำคัญกับการบริหารต้นทุนการผลิตที่แท้จริง ได้แก่ ต้นทุนจากการผลิตสินค้าและต้นทุนทางสังคม หมายถึง ความสูญเสียหรือผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นกับสังคม ภาครัฐจึงควรกำหนดนโยบายที่เป็นกลไกทางการเงิน เพื่อสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจที่สนับสนุนการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ในช่วงสถานการณ์โควิด-๑๙ รัฐบาลได้ออกนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ส่งผลดีต่อการฟื้นตัวของทรัพยากรธรรมชาติอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะทรัพยากรทางทะเล สัตว์น้ำเพิ่มขึ้น และขยะลดลง อย่างไรก็ตาม เมื่อสถานการณ์กลับคืนสู่ภาวะปกติ ควรพิจารณามาตรการต่าง ๆ ในการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติมิให้ถูกทำลายจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เช่น การปรับเพิ่มค่าที่พักและค่าใช้จ่ายในการเข้าสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น

๕.๒ ก้าวสู่การเป็นเกษตรสมัยใหม่ นวัตกรรมกับการสร้างความมั่นคงทางอาหารที่ยั่งยืน

โดย นายกันตพงษ์ แก้วกมล กรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ และเครือข่ายยังสมาร์ทฟาร์มเมอร์ ประเทศไทย

ปัญหาสำคัญของการทำเกษตรคือ ขาดแคลนแรงงาน จึงต้องนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ เพื่อพัฒนา อำนวยความสะดวก และต่อยอดให้แก่เกษตรกร ซึ่งวิทยาลัยอาชีวศึกษาได้ประดิษฐ์และคิดค้น เครื่องจักรกล/อุปกรณ์การเกษตร ที่สอดคล้องกับวิถีการเกษตรของไทย อีกทั้งเกษตรกรสามารถปรึกษา ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรมทุกจังหวัด เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน

เมื่อมีการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ทำให้คนมองเห็นคุณค่าของภาคเกษตรมากขึ้น ทั้งใน ด้านความมั่นคงทางอาหาร อาชีพ และการแบ่งปันอาหาร ปัจจุบัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงสาธารณสุข ได้ทำงานร่วมกันในการสนับสนุน/ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ด้วยการให้โรงพยาบาลต่าง ๆ ซื้อผลผลิตเกษตรอินทรีย์ไปประกอบอาหาร ให้ราคาสูงกว่าตลาดร้อยละ ๒๐ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การทำ การเกษตรมีความยั่งยืนและเป็นแหล่งจ้างงานที่ต่อเนื่อง ภาครัฐต้องสนับสนุนและช่วยเหลือเกษตรกร ในการวางแผนการผลิตให้มีผลผลิตอย่างต่อเนื่องและได้มาตรฐานต่าง ๆ เช่น มาตรฐานแบบมีส่วนร่วม (PGS) GMP/HACCP เป็นต้น และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการเกษตร เพื่อให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจ สามารถเข้าถึง แหล่งผลิต จำหน่าย และบริโภคอาหารปลอดภัยได้ง่ายขึ้น

๕.๓ การพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน โดย นางภรณ์ สวัสดิ์รักษ์ นักวิชาการอิสระด้านผังเมือง

ปัจจุบัน ภาครัฐให้ความสำคัญกับการบรรลุตัวชี้วัดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ขณะที่ประชาชนส่วนหนึ่งยังมีความเข้าใจที่จำกัด ไม่สามารถเชื่อมโยงผลกระทบและผลประโยชน์จากการบรรลุ SDGs เข้ากับการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่งผลต่อความร่วมมือของประชาชนในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน ของประเทศ ด้วยเหตุนี้ ภาคประชาสังคมจึงจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับชุมชน เพื่อเชื่อมโยงกระบวนการ ทำงานของชุมชนกับความรู้ความเข้าใจ SDGs ที่ส่งผลต่อการดำเนินวิถีชีวิตของชุมชน ใน ๒ พื้นที่ ได้แก่

๑) **ชุมชนป้อมมหากาฬ กรุงเทพมหานคร** สร้างกระบวนการ “ร่วมคิด ร่วมสร้างสรรค์ ชุมชน ป้อมมหากาฬ สรุปรูปธรรมการปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับชุมชน” โดยให้ประชาชนที่มีรายได้น้อยและ ขาดความมั่นคงในที่ดินบริเวณป้อมมหากาฬ และภาคีการพัฒนา ร่วมกันจัดทำข้อเสนอการพัฒนาชุมชนและ ตัวชี้วัดความยั่งยืนในระดับชุมชน ภายใต้กรอบการพัฒนาเมืองเก่าใน ๖ มิติ ได้แก่ (๑) พื้นที่สาธารณะ (๒) ที่อยู่อาศัย (๓) พืชพันธุ์ที่มีชีวิต (๔) เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (๕) เด็กและเยาวชน และ (๖) สุขอนามัย ส่งผลให้คนในชุมชนตระหนัก ถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และสามารถเชื่อมโยงการพัฒนาของชุมชนเข้ากับการพัฒนาระดับ จังหวัด ประเทศ และการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในระดับโลก รวมทั้งสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เป็นเยาวชนคนรุ่นใหม่

๒) **อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา** โดยชุมชนร่วมกับสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรม ราชูปถัมภ์ และสถาบันการศึกษา จัดกระบวนการสำรวจพื้นที่และจัดทำ “แผนผังภูมิโนเวศด้วยกระบวนการ มีส่วนร่วมสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม” เป็นแห่งแรกของประเทศในรูปของ Community Lab และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการสำรวจสามารถแบ่ง ภูมิโนเวศในพื้นที่ออกเป็นภูเขา ที่นา ป่า และทะเล ที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของสัตว์เศรษฐกิจ เช่น ปลา ปู นกเขาขาว เป็นต้น และวิถีชีวิต/ภูมิปัญญาชาวบ้าน เกิดระบบเศรษฐกิจโนเวศ รวมทั้งเชื่อมโยงกับตัวชี้วัด การพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับชุมชน ที่นำมาสู่ร่างข้อเสนอผังเมืองจะนะ เป็นการสร้างความตระหนักรู้ถึงคุณค่าและ ความสำคัญของการอนุรักษ์ภูมิโนเวศและภูมิปัญญาในแต่ละพื้นที่

ดังนั้น การขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนภายหลังสถานการณ์โควิด-๑๙ ควรให้ ความสำคัญใน ๒ ประเด็น คือ สร้างระบบพื้นที่ย่อย (Node) ในชุมชนหรือย่านที่เชื่อมโยงถึงกัน ได้แก่ จุดที่ทำ สร้าง ขาย และกระจายเกษตรกรรม/อาหาร เพื่อให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ในช่วงกักตัว/เว้นระยะห่างทางสังคม โดยเฉพาะในเขตเมือง และขยายเครือข่ายความร่วมมือทางดิจิทัล เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่

๕.๔ การท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีใหม่ โดย นายอรรถพล วรณกิจ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานฉะเชิงเทรา

เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๓ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ประชาสัมพันธ์ให้ต่างชาติมาเที่ยวเมืองไทย โดยคัดเลือกชุมชน ๖๐ แห่งทั่วประเทศ จัดทำแคมเปญ “คิดถึงชุมชนท่องเที่ยว” ด้วยการนำบริษัทนำเที่ยวและสื่อมวลชนเข้าไปสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนและทานอาหารพื้นถิ่น และปี ๒๕๖๔ จัดทำการท่องเที่ยววิถีชุมชนแนวใหม่ ในแคมเปญ “เที่ยวเมืองไทย Amazing ยิ่งกว่าเดิม” โดยจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวหลักควบคู่กับเส้นทางท่องเที่ยววิถีชุมชนที่มีความพร้อม เน้นให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุดในทุกกลุ่มอายุ และจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างตามพฤติกรรมของแต่ละช่วงวัย โดยกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นการท่องเที่ยวที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน กลุ่มคนทำงาน ท่องเที่ยวโครงการที่เป็น workstation เที่ยวให้ได้งานในวันธรรมดา และกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่อยู่ในวัยเรียนหรือวัยเริ่มต้นทำงาน ด้วยการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวชุมชนเข้ากับการทำงานหรือการศึกษา

จากการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทั่วประเทศ จึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยวตามบริบทใหม่ มุ่งเน้นการสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ปลอดภัย โดย ททท. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกระทรวงสาธารณสุข จัดทำโครงการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (Amazing Thailand Safety & Health Administration : SHA) เพื่อให้ นักท่องเที่ยวและสถานประกอบการมั่นใจในการต้อนรับและการเดินทางไปยังพื้นที่ต่าง ๆ โดยปรับพฤติกรรม การท่องเที่ยวแบบใหม่เป็น BEST โดย B (Booking) การเดินทางท่องเที่ยวต้องจองล่วงหน้า E (Environment) นักท่องเที่ยวและสถานประกอบการต้องให้ความสำคัญกับการรักษาสีสิ่งแวดล้อม S (Safety) การเดินทางท่องเที่ยว ต้องมีความปลอดภัย และ T (Technology) สถานประกอบการหรือชุมชนต้องเรียนรู้การใช้เทคโนโลยี เช่น Facebook Line เป็นต้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อและเพิ่มยอดขายของตนเองและชุมชน

๕.๕ ยกระดับการเรียนรู้บนฐานชุมชน โดย นายไพบุลย์ โสภณสุภาพ รองคณบดีฝ่าย นวัตกรรมและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยบูรพา

การเรียนรู้บนฐานชุมชนเป็นการศึกษาและเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของชุมชนผ่านคนในชุมชน บนฐานความเชื่อว่าทุกคนคือปัญญาของพื้นที่ เป็นองค์ความรู้ที่ไม่ได้บรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิ่งปลูกสร้าง ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมายาวนาน และปัญหาของชุมชน เป็นต้น ที่นำไปสู่การออกแบบการใช้ชีวิต การใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเต็มศักยภาพ และแนวทางการพัฒนาชุมชนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ โดยไม่ทำลายคุณค่าที่มีอยู่เดิม ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

๑) กลุ่มรักษ์เขาชะเมา โรงเรียนโรงเรียน ร่วมกับภาคีเครือข่ายการพัฒนา ขับเคลื่อนการศึกษา บนฐานชุมชนมากกว่า ๒๖ ปี โดยมีแนวคิดว่าการศึกษามีความหลากหลายและทุกภาคส่วนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ การ “รู้รากเหง้า เท้าตันสังคม” เป็นจุดประสงค์หลักที่มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนในชุมชนเรียนรู้ มองเห็นศักยภาพและคุณค่าของพื้นที่ เป็นคนที่มีคุณภาพ มีความสามารถทั้งด้านวิชาการและการใช้ชีวิต ส่งผลให้เด็กและเยาวชนเกิดความรัก ความผูกพัน และหวงแหนถิ่นที่อยู่อาศัย อันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ปัจจุบัน เด็กและเยาวชนที่สำเร็จการศึกษาจะนำความรู้กลับมาพัฒนาบ้านเกิด ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเป็นกำลังสำคัญในการปกป้อง รักษาพื้นที่ชุมชน และทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งผลักดันให้เกิดการพัฒนาที่ไม่ทำลายวิถีเดิม

๒) โรงเรียนสายน้ำบางปะกงที่รัก กลุ่มอนุรักษ์ลุ่มน้ำบางปะกงสายน้ำแห่งชีวิต ร่วมกับภาคประชาสังคมในพื้นที่ จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับนิเวศวัฒนธรรมให้เด็ก เยาวชน และผู้ที่สนใจ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนกับวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงสู่รากเหง้าของชุมชน โดยให้คุณค่ากับการมีส่วนร่วม บนฐานความเชื่อว่า ทุกคนในชุมชนมีภูมิปัญญาและเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ผ่าน “ห้องเรียน

ธรรมชาติ” ที่ถ่ายทอดวิถีชีวิตดั้งเดิมตลอดลุ่มน้ำบางปะกง ประกอบด้วย (๑) ห้องเรียนนาเกลือ บ้านคลองผิซุด (๒) ห้องเรียนตลาดเก่าสนามจันทร์ (๓) ห้องเรียนป่าจาก (๔) ห้องเรียนเขานาวัง และ (๕) ห้องเรียนเกาะลัด

การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงัก ประชาชนตกงาน และกลับภูมิลำเนาเป็นจำนวนมาก ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้บนฐานชุมชนว่า **“การเรียนรู้บนฐานชุมชนคือทางรอด มิใช่ทางเลือก”** เนื่องจากการส่งเสริมให้คนในชุมชนหันมาทบทวนและสำรวจต้นทุนในพื้นที่ และสร้างผู้นำที่เข้าใจศักยภาพของพื้นที่ ก่อให้เกิดการแก้ไขปัญหา พัฒนา และบริหารจัดการชุมชนอย่างเป็นระบบ

๖. การระดมความคิดเห็น

วุฒิสภาฯ และภาคีเครือข่ายภาคตะวันออก แลกเปลี่ยนความคิดเห็นการขับเคลื่อนและแนวทางการพัฒนาภาคตะวันออกยั่งยืน ดังนี้

ฉะเชิงเทรา ขับเคลื่อนการอนุรักษ์ลุ่มน้ำบางปะกง/ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตของคนฉะเชิงเทรา รวมทั้งสร้างและขยายเครือข่ายไปสู่ ๘ จังหวัดภาคตะวันออก **วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม** “แปดริ้วเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนสู่ลูกหลาน” ประกอบด้วย ครอบครัวมีความสุขพร้อมหน้า สุขภาพแข็งแรงจากการบริโภคอาหารปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์ภายในจังหวัด ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานที่มีคุณภาพ การจราจรในเมืองคล่องตัว และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในรูปแบบการอนุรักษ์ในลุ่มน้ำบางปะกง รวมทั้งดูแล EEC ให้อยู่ในกรอบ/กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ชลบุรี ขับเคลื่อนงานด้านยุทธธรรม โดยเริ่มต้นจากตนเอง ไม่ต้องพึ่งพากฎหมาย คือ การดูแลตนเองทั้งกาย วาจา ใจ เมื่อตนเองมีความสุขจึงเริ่มสร้างความยุติธรรมไปสู่สังคมสันติสุข **วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม** “สุขทุกวัน ทนสมัยทุกที มีคุณภาพชีวิตที่ดี เสมอภาคเคารพศักดิ์ศรีทุกคน” ประกอบด้วย เมืองมีความทันสมัย มีระบบโครงสร้างพื้นฐานดี บริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค การพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิม โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาศักยภาพประชาชนให้เป็นคนเก่ง ดี สามัคคี ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พัฒนาแหล่งกระจายสินค้าชุมชน เพิ่มพื้นที่สีเขียว มีพื้นที่สาธารณะที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกัน และส่งเสริมให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ระยอง เน้นการขับเคลื่อนอาหารปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวชุมชน และการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยวุฒิสภาฯ และศูนย์ประสานงานจังหวัดระยอง เป็นแกนประสานและเชื่อมโยงกับเครือข่ายต่าง ๆ **วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม** “ระยองเมืองน่าอยู่ สู่วิถีชุมชน เป็นศูนย์อาหารโลก” ประกอบด้วย ระบบคมนาคมและขนส่งสาธารณะมีความปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรม และเชิงเกษตร ให้มีความสำคัญกับการเรียนรู้และอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ วิถีชุมชน และภูมิปัญญาชาวบ้าน และส่งเสริมการทำเกษตร

จันทบุรี ขับเคลื่อนการสร้างความมั่นคงทางอาหารให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่ **วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม** “จันทบุรีเมืองแห่งความสุข สุขทุกวันที่จันทบุรี สุขภาวะที่ดีตามวิถีคนจันทน์ จันทบุรีที่เดียวมาเที่ยวก็หายป่วย” ประกอบด้วย **เขตภูเขา** ขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์และการแปรรูป เช่น ผักอินทรีย์ สมุนไพร ผลไม้ เป็นต้น การค้าอัญมณี และการค้าชายแดน **เขตทะเล** ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และสิ่งแวดล้อม

ปราจีนบุรี ร่วมขับเคลื่อนและเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรอินทรีย์กับกลุ่มอื่น ๆ และอยู่ระหว่างการจัดตั้งสหกรณ์เกษตรอินทรีย์ ในการดำเนินการตามมาตรฐานระดับประเทศและสากล **วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม** “เมืองเกษตรอินทรีย์ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ การคมนาคมสะดวก และเป็นแหล่งผลิตอาหารสุขภาพ ที่มีใช้ฐานอุตสาหกรรม” ประกอบด้วย เมืองที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ เกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมการปลูกผลไม้-ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์/เชิงเกษตรบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอ ผลักดันการพัฒนาระบบคมนาคมและขนส่งสาธารณะ และวัด/โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการสอน/สร้างคุณธรรมให้คนรุ่นปัจจุบันและเยาวชน

นครนายก ขับเคลื่อนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน สร้างเอกลักษณ์ของสินค้าและบริการ **วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม** “กินดี อยู่ดี มีความสุข” ประกอบด้วย เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม มุ่งสู่การท่องเที่ยวชุมชนใน ๔ มิติ ได้แก่ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม เกษตรปลอดภัย และชุมชนเข้มแข็งจัดการตนเอง โดยมีสถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้คำแนะนำการจัดทำแผนแม่บทและสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน

สระแก้ว วุฒิอาสาฯ เครือข่าย และประชาชนที่ประสบปัญหาที่ดินทำกิน รวมกลุ่มเรียนรู้การใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาและวางแผนพัฒนาพื้นที่ ทำให้การแก้ไขมีความรวดเร็ว แม่นยำ และมีประสิทธิภาพ **วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม** “พอเพียง พอดีที่สระแก้ว” ประกอบด้วย การบูรณาการหน่วยงานทุกภาคส่วนในจังหวัด โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานการพัฒนา บริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค ด้วยการสร้างระบบชลประทาน ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์และจัดหาตลาด

ตราด รณรงค์การปลูกต้นไม้ในพื้นที่ส่วนตัว เข้าร่วมโครงการธนาคารต้นไม้ และขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนกับสภาองค์กรชุมชน ด้วยการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาคนไทยไร้สถานะและสิทธิของบุคคล **วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม** “คุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม” ประกอบด้วย การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและคุณธรรมเป็นแนวทางในการพัฒนาจังหวัด พัฒนาจุดเด่นของจังหวัดที่นำไปสู่เมืองน่าอยู่ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พัฒนาผลผลิตทางการเกษตรให้มีคุณภาพสูงและปลอดภัย และสร้างอาชีพให้ประชาชน

๗. การจัดนิทรรศการ

วุฒิอาสาฯ ภาคตะวันออก และภาคีเครือข่าย ๘ จังหวัด นำผลงานการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมมาจัดแสดงในการประชุม ดังนี้ **ฉะเชิงเทรา** : พระยาศรีสุนทรโวหาร ปราชญายาไทย **ชลบุรี** : กินอ้ม นอนอุ่น ทุนมี หนี้ลด **ระยอง** : วิถีชุมชน เมืองน่าอยู่ **จันทบุรี** : สุขภาพดีตามวิถีคนจันทร์ **ปราจีนบุรี** : เกษตรอินทรีย์สู่ความมั่นคงทางอาหาร **นครนายก** : วัฒนธรรมพื้นบ้าน อาหารท้องถิ่น ดินแดนพ่อขุนด่าน **สระแก้ว** : ภูมิสารสนเทศชุมชนกับการดูแลสุขภาพของคนในชุมชนโดยชุมชนและ **ตราด** : กองบุญวันละบาท สู่การสร้างสวัสดิการบ้านาญชีวิต และพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กับการสร้าง Social Safety Net

การประชุมเชิงปฏิบัติการ “พลังวุฒิสภาธนาคารสมองภาคกลาง ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๖-๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ จังหวัดเพชรบุรี มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๒๓๒ คน ประกอบด้วย วุฒิสภาฯ และภาคีเครือข่าย จาก ๑๘ จังหวัดภาคกลาง ผู้แทนวุฒิสภาฯ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และภาคประชาชน มีรูปแบบการประชุม ประกอบด้วย การจัดนิทรรศการผลงานวุฒิสภาฯ แต่ละภาค การบรรยายเรื่อง แผนพัฒนาภาคและทิศทางการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ และดัชนีความก้าวหน้าของคน เวทีเติมเต็มความรู้ให้วุฒิสภาฯ และภาคีเครือข่าย การนำเสนอผลงานของวุฒิสภาฯ และการระดมความคิดเห็นแนวทางการขับเคลื่อนงานที่เป็นรูปธรรม และการบูรณาการการทำงานของวุฒิสภาฯ กับภาคีเครือข่าย รวมทั้งการจัดนิทรรศการผลงานของวุฒิสภาฯ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. กล่าวต้อนรับ โดย นางสาวเอกรัตน์ นาคคง รองผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี

วิสัยทัศน์ของจังหวัดเพชรบุรีมุ่งสู่ “เมืองเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และเมืองน่าอยู่ น่ากิน น่าเที่ยว ระดับประเทศ” มีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา ๓ ด้าน ได้แก่ (๑) การพัฒนาความมั่นคงด้านเศรษฐกิจจากฐานการท่องเที่ยว การค้า การบริการ และการเกษตรครบวงจร (๒) การเสริมสร้างความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และสังคมคุณภาพ ที่พึ่งตนเองได้ด้วยศาสตร์พระราชา และ (๓) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

การขับเคลื่อนการพัฒนาที่ผ่านมา นอกจากกลไกที่เป็นทางการหรือหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคมแล้ว ยังมีวุฒิสภาฯ เป็นกลไกขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ที่สำคัญ เป็นพลังร่วมในการพัฒนาในเชิงพื้นที่และเชิงประเด็น ผู้สูงวัยมีจิตอาสาช่วยเหลือพัฒนาพื้นที่ และเป็นอีกหนึ่งพลังทางสังคมที่เข้มแข็งและนำภาคภูมิใจของประเทศ

๒. กล่าวรายงาน โดย นางสาวจินนาค์กูร โรจนนันต์ รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับธนาคารสมอง ในปี ๒๕๔๓ ความตอนหนึ่งว่า

“...ความจริงหกลีบแล้ว ถึงแม้จะเป็นเวลาที่สมควรจะให้ผู้ที่มิอายุน้อย เข้ามาทำหน้าที่ของเขาบ้างมีโอกาสทำหน้าที่ เราก็คงเป็นกองหนุนที่คอยปกป้องคุ้มครองบ้านเมือง...เรียกว่า เบรนแบงก์ (Brain Bank) ธนาคารมันสมอง...”

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๓ มอบหมายให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ทำหน้าที่เป็นหน่วยทะเบียนกลางธนาคารสมอง รวบรวมข้อมูล จัดทำบัญชี ทำเนียบผู้ทรงคุณวุฒิ และเป็นผู้ประสานเชื่อมโยงกับเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้วุฒิสภาธนาคารสมองได้นำความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญ มาช่วยงานที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๓. กล่าวเปิดประชุม โดย นายธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์ กรรมการมูลนิธิพัฒนาไท

ก่อนเกิดวิกฤติโควิด-๑๙ ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีรายได้ปานกลาง เศรษฐกิจโดยรวมต้องอาศัยรายได้จากการส่งออกและบริการท่องเที่ยว โครงสร้างการผลิตในประเทศไม่มีความสมดุล เกิดช่องว่างของรายได้และความไม่เท่าเทียมกันในสังคม นับเป็นปัญหาใหญ่เชิงโครงสร้างของประเทศ อีกทั้งผลกระทบจากโควิด-๑๙ ส่งผลให้เศรษฐกิจโลกและไทยเข้าสู่ภาวะถดถอย คนส่วนใหญ่ของประเทศประสบปัญหาว่างงาน

อย่างไรก็ตาม โลกยุค New Normal ต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่มากมาย แม้คาดการณ์ว่า โควิด-๑๙ อาจเบาบางลงได้ภายใน ๒ ปี แต่อาจต้องเผชิญกับโรคระบาดใหม่อีกเป็นระลอก จึงจำเป็นต้องปรับทั้งวิธีคิดและการบริหารจัดการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับสภาวะความเป็นจริงในยุคใหม่ ด้วยการสร้างความสมดุลระหว่างมิติสุขภาพกับมิติเศรษฐกิจที่จะนำไปสู่เป้าหมาย “ความอยู่ดีมีสุข” หรือ Well-being ที่มีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม โดยทุนทางสังคมมีความสำคัญยิ่งต่อการบรรลุเป้าหมายสุขภาวะ ประกอบด้วย 3E ได้แก่ Empathy การรับฟังความคิดเห็น Empower การสร้างการมีส่วนร่วม และ Engagement การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นเจ้าของกิจกรรมการพัฒนาอย่างแท้จริง ด้วยการยึดหลัก “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา”

๔. การบรรยาย

๔.๑ ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลาง และทิศทางการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ โดย นายเชิฐ ไกรนรา นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สศช.

พื้นที่ภาคกลาง (๑๘ จังหวัด รวมกรุงเทพฯ) มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงกับทุกภาคของประเทศ เนื่องจากเป็นที่ตั้งของเมืองหลวง ศูนย์กลางและที่ตั้งของสถานที่สำคัญของประเทศหลายด้าน ทั้งการบริหารราชการ เศรษฐกิจ สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัยและพัฒนา สถานพยาบาลที่มีความพร้อมด้านเครื่องมืออุปกรณ์และบุคลากร การคมนาคมขนส่งของประเทศและภูมิภาคอาเซียน การจ้างงานหลักของประเทศ และเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ จึงเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาสูง

สำหรับทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาภาคกลางและกรุงเทพมหานคร คือ “พัฒนากรุงเทพมหานครทันสมัยและภาคกลางเป็นฐานการผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง” โดยมี ๖ ยุทธศาสตร์การพัฒนา ได้แก่ (๑) พัฒนากรุงเทพฯ เป็นมหานครทันสมัยระดับโลก ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง (๒) พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติและสร้างความเชื่อมโยงเพื่อกระจายการท่องเที่ยวทั่วทั้งภาค (๓) ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมโดยใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (๔) บริหารจัดการน้ำและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง และคงความสมดุลของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (๕) เปิดประตูการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย-ภาคกลาง-เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และ (๖) พัฒนาความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและสังคมกับทุกภาค เพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพและลดความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาภายในประเทศ

๔.๒ ดัชนีความก้าวหน้าของคนในภาคกลาง โดย นางสาวดวงกมล วิมลกิจ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนารายได้ และกระจายรายได้ สศช.

ในปี ๒๕๖๒ ค่าดัชนี HAI ภาพรวมระดับประเทศ เท่ากับ ๐.๖๒๑๙ และ ภาคกลาง เท่ากับ ๐.๖๔๙๙ โดยการพัฒนามนุษย์ในภาคกลาง ที่มีดัชนีเพิ่มขึ้น ๔ ด้าน ได้แก่ **ด้านที่อยู่อาศัย** จากครัวเรือนมีบ้านและที่ดิน เป็นของตนเองมากขึ้น **ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร** จากการเข้าถึง มือถือและอินเทอร์เน็ต และถนนสายหลักใช้การได้ตลอดปีเพิ่มขึ้น **ด้านชีวิตการทำงาน** จากสัดส่วนผู้ประกันสังคมเพิ่มขึ้น และ **ด้านการศึกษา** จากอัตราการเข้าเรียน ค่า IQ และคะแนน O-Net เพิ่มขึ้น ส่วนด้านที่มีค่าดัชนีลดลง ๒ ด้าน ได้แก่ **ด้านรายได้** จากการเพิ่มขึ้นของคนจน และหนี้สินครัวเรือน และ**ด้านการมีส่วนร่วม** จากการไปใช้สิทธิลงประชามติลดลงทั้งนี้ จังหวัดที่มีความก้าวหน้ามากที่สุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี และพระนครศรีอยุธยา ขณะที่จังหวัดที่มีความก้าวหน้า น้อยที่สุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ อ่างทอง กาญจนบุรี และชัยนาท ตามลำดับ

๕. เวทีเสวนา “พลังสูงวัยร่วมสร้างชุมชนสู่ความเท่าเทียม

เป็นการเติมเต็มองค์ความรู้ให้แก่ผู้สูงอายุ และภาคีเครือข่าย เพื่อนำไป ประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ใน ๓ ประเด็น ได้แก่

๕.๑ การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในระดับพื้นที่ โดย นายศิวโรฒ จิตนิยัม ประธานสถาบันการเงินชุมชน ต.หนองสาหร่าย อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี ประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำในทุกระดับ แม้ภาครัฐจะพยายามแก้ไขปัญหา ดังกล่าวในมิติต่าง ๆ ก็ตาม แต่ยังไม่ค่อยประสบผลสำเร็จ ภาครัฐ จึงควรส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เนื่องจากท้องถิ่น

ใกล้ชิด เข้าใจ และแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ดีกว่าหน่วยงานภาครัฐ ขณะนี้ ชุมชนท้องถิ่นดำเนินการอย่างมีส่วนร่วม กับภาคีการพัฒนามากขึ้น โดยกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาคือความเหลื่อมล้ำ ดังนี้ (๑) ทบทวนวิถีชีวิต อดีต และ ปัจจุบันของชุมชน (๒) ค้นหาสาเหตุและปัจจัยของปัญหา (๓) ตั้งเป้าหมายในอนาคต เน้นให้ทุกคนมีความสุข (๔) กำหนดแผนการดำเนินงาน โดยใช้ศักยภาพในพื้นที่ ตนเองเป็นหลัก (๕) ปฏิบัติการอย่างมุ่งมั่น ตั้งใจ ต่อเนื่อง และ (๖) พัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตไทย

ทั้งนี้ กระบวนการขับเคลื่อนงานให้ “คนอยู่ดี มีความสุขยั่งยืน” มีดังนี้ (๑) รู้จักตนเอง รู้จักชุมชน พัฒนาชุมชน ด้วยการจัดทำแผนชีวิต แผนชุมชน และแผนท้องถิ่น (๒) ชุมชนต้องปรับตัว ให้เหมือนน้ำด้วยการผสมผสานทฤษฎีน้ำตก (การสั่งการจากบนลงล่าง) และทฤษฎีน้ำพุ (การระเบิดจากข้างใน) (๓) **ปรับเป้าหมายการพัฒนาคนและชุมชนท้องถิ่น** พัฒนาคนและชุมชนสู่ “ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข” (๔) **ปรับเป้าหมายชีวิตสู่การมีความสุข** ด้วยการปรับความคิด : คิดเป็นระบบ คิดพึ่งตนเอง คิดเพื่อส่วนรวม และปรับการกระทำ : ทำร่วมกัน ทำตามวิถีชีวิต ทำตามหน้าที่ ซึ่งความสุขจะทำให้ เกิดการแบ่งปันและเอื้อเฟื้อ และ (๕) **จัดทำข้อกำหนด/ธรรมนูญชุมชน** ที่มีเกณฑ์ความสุข และตัวชี้วัดความดี/คนดี

ส่วนความเสมอภาคและความเท่าเทียมนั้น ประเทศไทยมีความเสมอภาคในแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์ สงบสุข ร่มเย็น ภายใต้ร่มพระบรมโพธิสมภาร ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานไว้ อีกทั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสืบสาน รักษา ต่อยอด และสร้างสุขให้ปวงประชา แสดงให้เห็นถึงทุกคนจะได้รับความเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับหลักศาสนา คือ ลด ละ เลิกการทำบาป/ทำไม่ดี ทำกุศล/ความดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์

๕.๒ เกษตรกรรมยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม โดย นายยุทธพงษ์ กอบกาญจน ไร่จอมยุทธเกษตรอินทรีย์ จ.สุพรรณบุรี

การทำเกษตรแบบดั้งเดิม มีการใช้ปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืช โดยเฉพาะการทำไร่อ้อย มีค่าใช้จ่ายสูงมาก ขณะเดียวกันโรงงานจะเป็นผู้กำหนดราคา ทำให้เกษตรกรไม่มีกำไรและขาดทุนสะสมมาตลอด อีกทั้งการใช้สารเคมีส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค จึงได้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ของสามพรานโมเดล ปรับเปลี่ยนมาทำเกษตร

อินทรีย์ เลิกใช้สารเคมีทุกชนิด และปลูกพืชให้เลี้ยงตนเองได้ด้วยการปลูกพืชแบบผสมผสาน ทั้งการทำนา ปลูกอ้อย กล้วย ไม้ยืนต้นต่าง ๆ และแปรรูปผลผลิตให้มีมูลค่าเพิ่ม อาทิ น้ำตาลอ้อยอินทรีย์ โดยส่งขายตลาดสุขใจ อ.สามพราน และออนไลน์ทาง Facebook Line ทำให้เกษตรกรมีตลาดเป็นของตนเอง สินค้ามีปริมาณมากและหลากหลาย มีพลังต่อรอง สามารถกำหนดราคาและเลี้ยงตนเองได้อย่างยั่งยืน และยังเหลือแจกจ่ายและแบ่งปันอีกด้วย

ปัจจุบัน ไร่จอมยุทธพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียน เยาวชน และผู้ที่สนใจ ได้เข้ามาเรียนรู้การทำเกษตร อาทิ การปลูกและแปรรูปผลิตภัณฑ์อ้อยอินทรีย์ โดยมีฐานการเรียนรู้ที่ยึดหลัก “ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง พอกิน พอใช้ พออยู่ พอมีเงิน” ด้วยการปลูกไม้ยืนต้นต่าง ๆ ที่สามารถใช้งานได้ อาทิ การปลูกไผ่ การนำต้นไม้/กิ่งไม้มาเผาเป็นถ่าน และการแบ่งปัน เน้นความยั่งยืน” เช่น ปลูกพอกิน ด้วยการปลูกข้าวและผักต่าง ๆ ทำบุญ ทำทาน แจก และขยายเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย นอกจากนี้ ยังได้ร่วมดำเนินการตามแนวทางโคก หนอง นา โมเดล เป็นการจัดการพื้นที่ให้มีความเหมาะสมกับการทำเกษตร ด้วยการผสมผสานเกษตรทฤษฎีใหม่เข้ากับภูมิปัญญาพื้นบ้านอย่างสอดคล้องกับธรรมชาติในพื้นที่ ซึ่งในช่วงสถานการณ์โควิด เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่ได้รับผลกระทบหรือได้รับผลกระทบน้อยมากจากโรงแรมไม่สามารถเปิดดำเนินการได้มีอาหารทานอย่างเพียงพอ เรียกว่า “เกษตรทางรอด” ที่พร้อมรับวิกฤตการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้เป็นอย่างดี

๕.๓ ผู้สูงอายุกับการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน โดย นางสาวภัทรพร เย็นบุตร หัวหน้างานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) เป็นองค์กรส่งเสริมการเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศ ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย จัดทำแผนส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล และดัชนีชี้วัดอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้มีการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมดิจิทัล และนำมาประยุกต์ใช้กับภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม ชุมชน ท้องถิ่น สังคม รวมทั้งพัฒนากำลังคนในการสร้าง Smart People ที่นำไปสู่ Smart City, Smart Home และ Smart Family ที่มีการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง “ใช้เป็น ใช้สร้างสรรค์ และ ใช้ปลอดภัย” โดยมีภารกิจสำคัญ ๒ ด้าน คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต ครอบคลุมการพัฒนาทักษะ E-Commerce และเปิดร้านค้า Online ให้แก่ผู้สูงอายุและผู้พิการ และการคุ้มครองความปลอดภัยในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ

จากข้อมูลพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ในกลุ่มเปราะบาง พบว่า **กลุ่มผู้สูงอายุ** ในปี ๒๕๖๘ จะมีผู้สูงอายุถึงร้อยละ ๓๐ ของประชากรทั้งหมด ประชากรช่วงอายุ ๕๕-๖๔ ปี มีอุปกรณ์สารสนเทศ ๑.๘ เครื่อง/คน และสนใจรับชมสื่อ online ร้อยละ ๘๑ ผู้สูงอายุจำนวนมากตกเป็นเหยื่อของภัยจากเทคโนโลยี มีเพียงร้อยละ ๔.๒ ที่ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและมีประโยชน์ **กลุ่มเด็กและเยาวชน** ประชากรช่วงอายุ ๑๖-๒๔ ปี มีจำนวน ๑๖.๕ ล้านคน และใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดถึง

ร้อยละ ๘๙.๘ ของผู้ใช้ทั้งหมด โดยรูปแบบการใช้งานที่นำไปสู่ความเสี่ยง คือ การคุกคามด้วยวาจาที่มีแนวโน้มจะพัฒนาเป็นภัยรูปแบบอื่นที่มีความรุนแรงมากขึ้น และ**กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและผู้พิการ** โดยเฉพาะผู้พิการทางหู ต้องอาศัยการสื่อสารด้วยภาพเป็นหลัก แม้จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ยังขาดโอกาสการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และสถานศึกษาที่รองรับผู้พิการมีจำกัด ดังนั้น กลุ่มผู้พิการทางหูจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

๖. การระดมความคิดเห็น

วุฒิสภาฯ ภาคกลางและภาคีเครือข่าย ได้ระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางการทำงานระยะต่อไป ดังนี้

กรุงเทพมหานคร ทำงานอย่างต่อเนื่องในเรื่องโภชนาการ สุขากิจาอาหาร และสุขภาพอนามัย

กาญจนบุรี ดำเนินโครงการดนตรีและกีฬาบำบัด ให้ผู้สูงอายุ และนักเรียนในโรงเรียน สอนการอ่านและเขียน

ชัยนาท ดำเนินการเกี่ยวกับการเกษตร อาทิ ลดการใช้สารเคมี ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงานและเผยแพร่สู่สาธารณะ และขยายภาคีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ

นครปฐม เผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้พลังงานทดแทนแก่ภาคีเครือข่ายมากขึ้น

นนทบุรี ดำเนินโครงการปลูกไม้ผลที่ขึ้นทะเบียน GI ได้แก่ ทุเรียน กระท้อน และมะม่วง ปลูกต้นไม้อายุ ๑๐๐,๐๐๐ ต้น การอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และการวิจัยศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปทุมธานี ร่วมกับภาคีเครือข่ายส่งเสริมอาชีพให้แก่ชุมชนไม่น้อยกว่า ๕ แห่ง ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ เช่น การอบรม/พัฒนาทักษะการผลิต การแปรรูป การขาย การตลาด เป็นต้น ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ ปรัชญาหรือปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ ที่นำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาและการปฏิบัติของชุมชน

ประจวบคีรีขันธ์ ส่งเสริมการออกกำลังกายในวัยใส (ผู้สูงอายุ) และสรรหาวุฒิสภาฯ เพิ่มเติม

เพชรบุรี ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน คนในชุมชน และผู้สนใจ ศึกษาดูงานโครงการตามแนวพระราชดำรินในจังหวัด เพื่อนำองค์ความรู้ไปสร้างงาน/อาชีพ สร้างรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิต

พระนครศรีอยุธยา เป็นที่ปรึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลเมืองอยุธยา ด้านผู้สูงอายุ และด้านสวัสดิการ และเทศบาลตำบลเกาะเรียน ด้านการท่องเที่ยวชุมชน และศิลปวัฒนธรรม และการเพิ่มจำนวนวุฒิอาสาฯ อย่างน้อย ๒ คน/เดือน

ราชบุรี ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ อนุรักษ์การลด/เลิกใช้สารเคมีทางการเกษตร การเผาซากพืชและวัชพืช การปลูกป่า ด้วยการสนับสนุนกล้าไม้ และปลอดจากโรคพืชสุนัขบ้า

ลพบุรี จัดประชุมประจำเดือน เพื่อกำหนดภารกิจหน้าที่ และแนวทางการทำงานกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในกลุ่มเด็ก เยาวชน และกลุ่มคนเปราะบาง

สิงห์บุรี ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

สุพรรณบุรี ร่วมจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและศิลปวัฒนธรรม และส่งเสริม/ฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีไทย

สมุทรปราการ ดำเนินการด้านการจัดการขยะ การนำขยะพลาสติกมาแปรรูปเป็นน้ำมันดีเซล เบนซิน และผ้าไตรจีวร ผ้าอบน้ำผืน

สมุทรสาคร พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน อาทิ โครงการอาหารกลางวัน ปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ สร้างความร่วมมือกับอาสาสมัครและกลุ่มต่าง ๆ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานที่เป็นรูปธรรมสู่สาธารณะ

สมุทรสงคราม ขับเคลื่อนงานเดิม อาทิ โครงการฝึกอาชีพให้ผู้สูงอายุ การปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน

สระบุรี เน้นการพัฒนาอาชีพ ทรัพยากรธรรมชาติ การปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง คุณธรรมจิตอาสา ประสานภาคีเครือข่ายในการให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ การสรรหาวุฒิอาสาฯ และเผยแพร่บทบาทวุฒิอาสาฯ อย่างต่อเนื่อง

อ่างทอง สืบทอดและสานต่อการรักษาศิลปวัฒนธรรมไทยคือ งานแทงหยวก ให้แก่เด็ก เยาวชน และคนรุ่นใหม่ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

๗. กล่าวปิดการประชุม โดย นายแพทย์ พยอมยงค์ กรรมการมูลนิธิพัฒนาไท

ตลอดระยะเวลา ๖ ทศวรรษของการพัฒนาประเทศ เศรษฐกิจไทยขับเคลื่อนด้วยการลงทุนจากภายนอกและภายในประเทศ พึ่งพาการส่งออกและการท่องเที่ยวถึงร้อยละ ๖๐ และ ๑๗ ของ GDP ตามลำดับ เกิดการรวบกระจุก จนกระจาย ประชากรมีหนี้สินครัวเรือนสูงถึงร้อยละ ๘๑ ของ GDP ดังนั้นประชาชนจึงต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของในหลวง รัชกาลที่ ๙ คือ การระมัดระวังจากข้างใน และการดูแลซึ่งกันและกัน มองคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาใน ๓ มิติ คือ **ด้านกาย** มองแบบองค์รวม สุขภาพดีขึ้นกับหลายองค์ประกอบ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การออกกำลังกาย และอาหาร ที่เชื่อมโยงสู่ระบบการผลิตอาหารเกษตรอินทรีย์และถูกสุขอนามัย **ด้านจิตใจ** ใช้หลักพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานที่นำไปสู่ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความอดทน อดกลั้น และ**ด้านสติปัญญา** นอกจากการเรียนรู้ในระบบแล้ว

การเรียนรู้ตามอัธยาศัย การฝึกอบรม การฝึกวิชาชีพ เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต การรักษาสภาพแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน การนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้มีมาตรฐาน โดยไม่กระทบกระเทือนต่อคนรุ่นหลัง อาทิ การลดปัญหาฝุ่น PM 2.5 การฟื้นฟูป่าชายเลนที่เชื่อมโยงสู่การสร้างและส่งเสริมอาชีพ

สำหรับแนวทางการทำงานของมูลนิธิฯ นั้น จะต้องบูรณาการการทำงานกับภาคีเครือข่าย และประสานแผนงานและโครงการต่าง ๆ ในระดับแผนชุมชน แผนตำบล แผนอำเภอ ตามความต้องการของคนในพื้นที่ และผลักดันเข้าสู่แผนของจังหวัด จนเกิดการเชื่อมโยงแผนกันทั้งประเทศ

๘. นิทรรศการ

มูลนิธิฯ และภาคีเครือข่ายภาคกลาง ๑๐ จังหวัด นำผลงานการขับเคลื่อนงานมาจัดแสดงในการประชุม ได้แก่ **เพชรบุรี** : วิถีตาล งานศิลป์ขั้นครู คู่มือเมืองเพชรบุรี **สุพรรณบุรี** : ดอกไม้ประจำชาติอาเซียน (๑๐ ประเทศ) ประดิษฐ์ด้วยดินไทย **กาญจนบุรี** : พลังภูมิปัญญาผู้สูงอายุจังหวัดกาญจนบุรี **ราชบุรี** : การเพิ่มมูลค่ากล้วยตานีด้วยนวัตกรรม **สมุทรสงคราม** : สิ่งประดิษฐ์ในขวดแก้ว/สมาชิกพอเพียง **นนทบุรี** : การปลูกต้นไม้และการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ของจังหวัดนนทบุรี **นครปฐม** : นวัตกรรมพลังงานแสงอาทิตย์กับเกษตรกรรมและเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านเรือน ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง **ปทุมธานี** : หัตถกรรมสร้างสรรค์จากกระดาษ Paper Mache **พระนครศรีอยุธยา** : มรดกภูมิปัญญา อาทิจี พืชสมุนไพร อาหาร ศิลปวัฒนธรรม **อ่างทอง** : ศิลปะการแทงหยวกกล้วย **สมุทรปราการ** : กิจกรรมอาสาดูแลสิ่งแวดล้อมสมุทรปราการสำหรับคุณและฉัน

การประชุมเชิงปฏิบัติการ “รวมพลังวุฒิสภาธนาคารสมองภาคเหนือ ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๕-๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ณ จังหวัดเชียงราย มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๒๗๘ คน ประกอบด้วย วุฒิสภาฯ จาก ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ และภาคีการพัฒนาจากภาคส่วนต่าง ๆ อาทิ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ภาคประชาสังคม และชุมชนท้องถิ่น และผู้แทนวุฒิสภาฯ จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีรูปแบบการประชุม ประกอบด้วย การบรรยายเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ และทิศทางการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ “เสวนา จากคนรุ่นใหม่สู่พลังสูงวัย ร่วมสร้างชุมชนมีสุข” การระดมความคิดเห็นและนำเสนอแนวทางการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมของวุฒิสภาฯ ภาคเหนือ การเสวนาเรื่องเล่าจากวุฒิสภาฯ คลินิกวุฒิสภาฯ และนิทรรศการวุฒิสภาฯ และภาคีเครือข่าย สรุปผลการประชุม ได้ดังนี้

๑. กล่าวต้อนรับ โดย นายภาษเดช หงส์ลดารมภ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดที่อยู่เหนือสุดของประเทศ มีชายแดนติดประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีประวัติความเป็นมา ยาวนานกว่า ๗๐๐ ปี มีวัฒนธรรมที่ผสมกลมกลืนกันอย่างลงตัว ทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ศิลปกรรม ต่างๆ และมีอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี สมดังคำขวัญที่ว่า “เหนือสุดในสยาม ชายแดนสามแผ่นดิน ถิ่นวัฒนธรรมล้านนา ล้ำค่าพระธาตุดอยตุง” และที่สำคัญ เชียงราย มี “โครงการพัฒนาตุงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ”

นายภาษเดช หงส์ลดารมภ์
รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

ซึ่งเป็นโครงการทรงงานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่ทรงมุ่งมั่นช่วยเหลือราษฎรให้หลุดพ้นจากวงจรของความเจ็บป่วย ความยากจนและความไม่รู้ การตัดไม้ทำลายป่า การปลูกฝิ่น การค้าและเสพยาเสพติด การค้ำมนุษย์ ตลอดจนปัญหาและความรุนแรงทางสังคม โดยมุ่งเน้นการสร้างโอกาส ส่งเสริมทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สุจริต เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคน ตลอดจนหาแนวทางให้คนกับป่าอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นรูปธรรม จนกลายเป็นโครงการต้นแบบการแก้ปัญหาความ “เจ็บ จน ไม่รู้” อย่างบูรณาการและครบวงจร

วุฒิสภาธนาคารสมองจังหวัดเชียงราย มีการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ชุมชน และภาคีเครือข่ายการพัฒนาอื่น ๆ อย่างเป็นรูปธรรม ดังจะเห็นได้จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน การอนุรักษ์วัฒนธรรม/ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การประชุมหารือร่วมกันสม่ำเสมอเป็นประจำทุกเดือน และมีแนวทางการพัฒนาชัดเจน เช่น การยกระดับการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งเสริมและสนับสนุนงานศิลปะของศิลปินท้องถิ่น การค้าชายแดน และเกษตร/อาหารปลอดภัย เป็นต้น

๒. กล่าวรายงาน โดย นางสาววรวรรณ พลิกามิน ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน สศช.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้รับมอบหมายตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ให้ทำหน้าที่เป็นหน่วยทะเบียนกลางธนาคารสมอง และเป็นผู้ประสานเชื่อมโยงกับเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้วุฒิสภาธนาคารสมองได้นำความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญ มาช่วยงานที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ดังที่ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับธนาคารสมอง ความตอนหนึ่งว่า

“...ความจริงหกลีบแล้ว ถึงแม้จะเป็นเวลาที่สมควรจะให้ผู้ที่มียุคน้อยเข้ามาทำหน้าที่ของเขาบ้าง มีโอกาสทำหน้าที่ เรายังเป็นกองหนุนที่คอยปกป้องคุ้มครองบ้านเมือง...เรียกว่า เบรินแบงก์ (Brain Bank) ธนาคารสมอง...”

ปัจจุบันมีวุฒิสภาธนาคารสมองทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น ๕,๓๐๔ คน มีความเชี่ยวชาญใน ๒๑ สาขา โดยสาขาที่มีความเชี่ยวชาญมากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการแพทย์และสาธารณสุข และด้านการเกษตร ตามลำดับ โดยภาคเหนือมีจำนวน ๗๙๓ คน และกว่าร้อยละ ๒๐ เชี่ยวชาญด้านการศึกษา รองลงมาเป็นด้านการเกษตร และด้านการแพทย์และสาธารณสุข ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมา วุฒิสภาธนาคารสมองมีการขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่อง มีผลงานที่เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะร่วมเป็นภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนงาน และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับมูลนิธิพัฒนาไท และ สศช. อย่างต่อเนื่อง ด้วยการนำความรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญมาช่วยงาน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตามความต้องการของชุมชนและบริบทของภูมิสังคม

สำหรับผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประชุมในครั้งนี้ นอกจากการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการขับเคลื่อนงานของวุฒิสภาธนาคารสมองแล้ว ยังเกิดเครือข่ายและเชื่อมโยงการทำงานระหว่างวุฒิสภาธนาคารสมองกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในพื้นที่ทั้งภายในและระหว่างจังหวัด รวมทั้งให้หน่วยงานที่เป็นภาคีเครือข่ายได้รู้จักเข้าใจบทบาท และสามารถนำพลังวุฒิสภาธนาคารสมองมาร่วมขับเคลื่อนงานของแต่ละหน่วยงานอย่างเต็มตามศักยภาพมากขึ้น

๓. กล่าวเปิดประชุม โดย ดร.ปรเมธี วิมลศิริ ประธานกรรมการมูลนิธิพัฒนาไท

ธนาคารสมองก่อกำเนิดจากพระวิสัยทัศน์อันกว้างไกลของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่พระราชทานแนวทางการนำศักยภาพของผู้สูงอายุมาร่วมเป็นพลังอาสาในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ในฐานะ “วุฒิสภาธนาคารสมอง” ตั้งแต่ ปี ๒๕๔๓ ซึ่งวุฒิสภาฯ ได้ให้ความช่วยเหลือชุมชน สังคม และประเทศชาติ มาเป็นเวลากว่า ๒๐ ปี มีผลการดำเนินงานทั่วประเทศมากกว่า ๙,๐๐๐ โครงการ/กิจกรรมเป็นผลงานของวุฒิสภาฯ ภาคเหนือ กว่า ๓,๐๐๐ โครงการ/กิจกรรม ในประเด็นที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ อาทิ การส่งเสริมอาชีพ รายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิต การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม/ศิลปวัฒนธรรม และการพัฒนาเพื่อความมั่นคงบริเวณพื้นที่ชายแดน

ดร.ปรเมธี วิมลศิริ
ประธานมูลนิธิพัฒนาไท

สะท้อนให้เห็นถึงผู้สูงอายุเป็นหนึ่งในพลังทางสังคมที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ นอกจากนี้ สังคมไทยต้องให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้วยพลังของภาคการพัฒนาทุกภาคส่วน และพลังสร้างสรรค์ของวุฒิสภา

วุฒิสภาฯ และผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นหนึ่งในหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญในการขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดผลงานที่เป็นรูปธรรมในทุกพื้นที่ จึงขอฝากวุฒิสภาฯ ให้ดำเนินงานเชิงรุกมากขึ้น เป็นผู้กระตุ้นและผลักดันให้เกิดการรวมตัวของพลังอาสาในระดับพื้นที่ เพื่อบทบาทการเชื่อมโยงเครือข่ายการพัฒนา และสื่อสารข้อมูลและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังต้องพัฒนาองค์ความรู้ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยผสมผสานองค์ความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้สมัยใหม่ กับวิถีชีวิตใหม่ตามภูมิสังคม เพื่อให้ชุมชน สังคม และประเทศมีความยั่งยืนสืบไป

๔. การบรรยาย

๔.๑ ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ และทิศทางการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ โดย นายไตร เอื้ออภิสวัสดิ์ นักรวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สศช.

ภาคเหนือเป็นพื้นที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจกลุ่มอนุภาคกลุ่มแม่น้ำโขง กลุ่มประเทศเอเชียใต้ และกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมประเพณีที่มีอัตลักษณ์โดดเด่น และสร้างสรรค์การพัฒนาสู่การผลิตสินค้าและบริการ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวด้านบริการสุขภาพ ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่มีชื่อเสียงระดับสากล และพื้นที่การเกษตรขนาดเล็กที่เหมาะสมแก่การปรับระบบการผลิตตามแนวทางเกษตรอินทรีย์

นายไตร เอื้ออภิสวัสดิ์
สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคเหนือ

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์คือ **พัฒนาภาคเหนือเป็นฐานเศรษฐกิจสร้างมูลค่าสูง เชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง** และยุทธศาสตร์การพัฒนา ๕ ประเด็น ได้แก่ (๑) พัฒนาการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการต่อเนื่องให้มีคุณภาพ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน และกระจายประโยชน์อย่างทั่วถึง รวมทั้งต่อยอดการผลิตสินค้าและบริการที่มีศักยภาพสูง ด้วยภูมิปัญญาและนวัตกรรม (๒) ใช้โอกาสจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาค GMS BIMSTEC และ AEC เพื่อขยายฐานเศรษฐกิจของภาค (๓) ยกระดับเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย เชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง (๔) พัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาระบบดูแลผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ยกระดับทักษะฝีมือแรงงานภาคบริการ และ (๕) อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน

สำหรับแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ แบ่งเป็น **พื้นที่ภาคเหนือตอนบนเติบโตบนฐานวัฒนธรรม** เป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรม และบริการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ **พื้นที่เร่งรัดการพัฒนาเป็นพื้นที่ที่ยังมีข้อจำกัดสูง** เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำที่มีข้อจำกัดทางกายภาพ ปัญหาความยากจน และการเข้าถึงบริการภาครัฐ ที่ต้องเร่งรัดการยกระดับรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และ**พื้นที่ภาคเหนือตอนล่างเติบโตบนฐานการเกษตร** เป็นพื้นที่ผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศ

๔.๒ ดัชนีความก้าวหน้าของคนในภาคเหนือ โดย นางสาวดวงกมล วิมลกิจ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนารายได้และกระจายรายได้ สศช.

ในปี ๒๕๖๒ ภาคเหนือมีค่าดัชนี HAI เท่ากับ ๐.๖๑๔๐ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ ที่มีค่า ๐.๖๐๙๑ โดยด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม มีความก้าวหน้ามากที่สุด ขณะที่ด้านการศึกษามีความก้าวหน้าน้อยที่สุด ด้านคมนาคมและสื่อสารมีค่าดัชนีเพิ่มขึ้นมากที่สุด จากการเข้าถึงมือถือและอินเทอร์เน็ตและถนนสายหลัก

ในหมู่บ้านใช้การได้ตลอดปีเพิ่มขึ้น ขณะที่ด้านรายได้ลดลงมากที่สุด จากการเพิ่มขึ้นของคนจนและหนี้สินครัวเรือน และด้านการมีส่วนร่วมลดลงจากการไปใช้สิทธิลงประชามติลดลง สำหรับจังหวัดที่มีความก้าวหน้ามากที่สุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ลำพูน พะเยา และลำปาง ตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่มีความก้าวหน้า น้อยที่สุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ แม่ฮ่องสอน อุทัยธานี และตาก ตามลำดับ

๕. เวทีเสวนา “จากคนรุ่นใหม่ สู่พลังสูงวัย ร่วมสร้างชุมชนมีสุข”

เป็นเวทีเติมเต็มองค์ความรู้ในประเด็นพลังสูงวัยร่วมสร้างชุมชนสู่ความเท่าเทียม ดังนี้

๕.๑ วิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิก โดย นายอภิศักดิ์ กำเพ็ญ Young Smart Farmer กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคนแม่ทา จังหวัดเชียงใหม่ เกษตรกรตำบลแม่ทารวมตัวกันปลูกผักเกษตรอินทรีย์เมื่อปี ๒๕๓๖ จัดตั้งเป็นสหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทา จำกัด ต่อมาในปี ๒๕๖๑ จัดตั้งเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนแม่ทา มุ่งเน้นการร่วมกันขับเคลื่อนแม่ทา ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติ โดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้

นายอภิศักดิ์ กำเพ็ญ
Young Smart Farmer กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคนแม่ทา

ในการบริหารทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างภาคีเครือข่ายกับภาคส่วนต่าง ๆ อาทิ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยในยุคแรกเน้นการปลูกและขายผลิตผลอินทรีย์ที่ตลาดนัดสีเขียวในเชียงใหม่ จากนั้นพัฒนาเป็นร้านกาแฟ กิจกรรมหลัก คือร้านกาแฟที่มีเครื่องดื่มและขนมจากผลิตผลเกษตรอินทรีย์ ผลิตภัณฑ์แปรรูปออร์แกนิกของชุมชน การหาตลาดแหล่งเรียนรู้การทำเกษตรยั่งยืน/เกษตรอินทรีย์ และการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยมีเป้าหมายเป็นจุดรวบรวม ประสานงาน และกระจายสินค้าไปยังตลาดนอกพื้นที่ รวมทั้งกระจายผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน ปัจจุบันการบริหารงานส่งต่อมายังรุ่นที่ ๓ จุดเด่นที่ทำให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืนคือ การนำจุดแข็งของคนแต่ละรุ่นมาขับเคลื่อนงานร่วมกัน เช่น คนรุ่นก่อนถ่ายทอดภูมิปัญญาในการปลูกและผลิต คนรุ่นใหม่ใช้ความรู้และเทคโนโลยีในการทำการตลาด เป็นต้น ส่งผลให้คนรุ่นใหม่สามารถคืนถิ่นและมีอาชีพ สร้างรายได้ในชุมชนของตนเองและพัฒนาและต่อยอดให้คนในพื้นที่มีงานทำ

๕.๒ โรงเรียนผู้สูงอายุ : นวัตกรรมสร้างความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงวัยในชุมชนท้องถิ่น โดย นางอุบลวรรณ แสนมหาภัย ประธานคณะกรรมการมหาวิทยาลัยวัยที่สาม นครเชียงราย

นางอุบลวรรณ แสนมหาภัย
มหาวิทยาลัยวัยที่สามนครเชียงราย

นายกเทศมนตรีนครเชียงรายมีแนวคิดจัดตั้งมหาวิทยาลัยวัยที่สาม นครเชียงราย จากนั้นประสานภาคีเครือข่าย และเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๕๙ โดยการสอบถามและประมวลความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ และประสานมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตองค์กรฯ ในการให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ จนกระทั่งได้หลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน ๘ หลักสูตร ได้แก่ (๑) ศาสนา (๒) เศรษฐกิจ อาทิ การสอนปักผ้า อาหารว่างของชาวยุโรป (๓) สิ่งแวดล้อม อาทิ น้ำหมักชีวภาพ ยาแก้นุง (๔) สุขภาพ อาทิ โยคะ การดูแลสุขภาพตา หู คอ จมูก และสุขภาพจิต (๕) การศึกษาและเทคโนโลยี อาทิ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร การรู้เท่าทันเทคโนโลยี ร้านค้าออนไลน์ ภาษาเพื่อการสื่อสาร (๖) ศิลปวัฒนธรรม อาทิ ดนตรีพื้นเมือง (๗) สังคมและความสุข อาทิ เดินลีลาศ นาฏศิลป์ และ (๘) การท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เป็นต้น รวมทั้งมีการศึกษาดูงาน ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความสุข องค์กรความรู้ ภาคภูมิใจเกิดการปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ และมีจิตอาสาที่จะไปต่อยอดขยายผลในพื้นที่ ปัจจุบัน ปีการศึกษา ๒๕๖๓ กำลังเปิดสอนรุ่นที่ ๗

มีผู้สนใจรุ่นละไม่น้อยกว่า ๔๐๐ คน และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ๕ แห่งในเทศบาลนครเชียงราย สอนหลักสูตรระยะสั้นตามความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชน

๕.๓ สูงวัยอย่างรู้ทันและใช้ไปกับเทคโนโลยี ๔.๐ โดย ดร.จกกนิษฐ์ คณารักษ์ สำนักงาน

ดร.จกกนิษฐ์ คณารักษ์
สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล DEPA

ส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ โดยในปี ๒๕๖๔ จะมีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ ๒๐ และเพิ่มเป็นร้อยละ ๒๘ ในปี ๒๕๗๕ จังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด ได้แก่ กรุงเทพฯ มากกว่า ๑ ล้านคน รองลงมาเป็นนครราชสีมาและเชียงใหม่ ตามลำดับ โดยเชียงรายมีผู้สูงอายุเป็นอันดับที่ ๑๔ ของประเทศ ทั้งนี้ ไทยมีผู้สูงอายุเป็นอันดับ ๓ ในเอเชีย โดยญี่ปุ่นเป็นอันดับ ๑ และผู้สูงอายุก่ออาชญากรรมและถูกจำคุกจำนวนมาก เนื่องจากรัฐบาลดูแลเรื่องอาหารและสุขภาพ ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีกว่า

การใช้ชีวิตด้วยตนเอง

ประเทศไทยมีนโยบายรองรับการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยและหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายแห่ง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุยุคใหม่ในการใช้เทคโนโลยี การสื่อสารผ่านโทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ และ Social Media ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น ขณะเดียวกัน ภาคเอกชนมีนโยบายจ้างแรงงานสูงอายุ เช่น โครงการ “๖๐ ยังแจ๋ว” ของบริษัท Tesco Lotus โครงการ Young Smart (ยังสามาร) ของบริษัท Home Pro โครงการ Café Amazon for Chance เปิดรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน การขยายอายุการเกษียณ การรับกลับเข้าทำงานใหม่ และการจ้างงานแบบอิสระ เช่น งานที่ยืดหยุ่นกับเวลา ใช้ความสามารถพื้นฐาน และไม่ซับซ้อน เป็นต้น

ผู้สูงอายุของไทยมีการใช้ Social Media ทั้ง Line Facebook และ YouTube ซึ่งมีข้อควรระวัง เช่น การตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงทางไซเบอร์ การหลอกลวงให้ซื้อสินค้าในโลกออนไลน์ เป็นต้น สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลจึงพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเกี่ยวกับดิจิทัล อาทิ หลักสูตรสูงวัยรู้เท่าทันสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล โดยมีเนื้อหาที่น่าสนใจ อาทิ การทำสติ๊กเกอร์ไลน์ขายบนสมาร์ตโฟน ทักษะการถ่ายภาพขาย ทักษะ e-commerce การเปิดร้านค้าออนไลน์ YouTuber วัยเก๋า และ Social Media สร้างสรรค์หรืออันตราย

๖. การระดมความคิดเห็นแนวทางการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมของวุฒิสภา

วุฒิสภาฯ และเครือข่าย ร่วมล้อมวงพูดคุยถึงแนวทางการดำเนินงานใน ๕ ประเด็นหลัก ได้แก่ (๑) การส่งเสริมอาชีพ รายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิต (๒) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๓) ด้านสาธารณสุขและสังคมสงเคราะห์ (๔) การอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม และ (๕) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเริ่มจากปัญหาหรือความท้าทายและหาแนวทางดำเนินงานร่วมกันในแต่ละด้าน รวมทั้งประสานเครือข่ายมาร่วมดำเนินงาน ซึ่งแต่ละด้านสรุป ได้ดังนี้

๖.๑ การส่งเสริมอาชีพ รายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิต

๑) **ปัญหาและความท้าทาย** เกษตรกรในพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้งทำให้ขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูก จึงเป็นประเด็นท้าทายที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำเพียงพอในการทำเกษตรกรรม สามารถทำการเพาะปลูกได้ และนำไปสู่การพัฒนาอาชีพ รายได้และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น

๒) แนวทางการดำเนินงาน

๒.๑) การแก้ไขปัญหากล้วยแล้งหรือมีน้ำไม่เพียงพอในการทำเกษตรกรรม ด้วยการจัดทำแนวทางการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน เพื่อป้องกันการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ อาทิ การสร้างฝายชะลอน้ำ

๒.๒) แปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า โดยประสานงานหน่วยงานราชการสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อาทิ การสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการให้ความสำคัญการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อทำให้สินค้ามีคุณภาพตามมาตรฐาน GNP สามารถพัฒนาต่อยอดไปสู่การเป็นสินค้า OTOP ของจังหวัดได้ และส่งเสริม การทำเกษตรปลอดสาร อาหารปลอดภัย โดยส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ ร่วมกับเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประมง

๒.๓) ส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุและผู้พิการ ภาครัฐมีการสำรวจและจัดทำข้อมูลด้านอาชีพของผู้สูงอายุและผู้พิการในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุและผู้พิการที่สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของผู้สูงอายุและผู้พิการอย่างแท้จริง

๒.๔) พัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็นในการส่งเสริมอาชีพและสร้างช่องทางการจำหน่ายสินค้า ส่งเสริมให้ท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาพัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพแก่ชุมชนท้องถิ่น

๓) การประสานงานร่วมกับภาคีเครือข่าย บูรณาการการดำเนินงานร่วมกันของภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อหนุนเสริมการทำงาน ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และสนับสนุนให้วุฒิสภา มีบทบาทสำคัญในการหนุนเสริมการทำงานของภาคีเครือข่าย อาทิ การถ่ายทอดองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ให้กับชุมชนตามที่หน่วยงานและชุมชนร้องขอ

๖.๒ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑) ปัญหาและความท้าทาย พื้นที่ป่าต้นน้ำถูกบุกรุก เพื่อทำการเกษตร โดยเฉพาะจังหวัดน่านและแพร่ มีการบุกรุกป่า เพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ ทำให้ชาวบ้านที่อยู่บนดอยบุกรุกป่าและขยายพื้นที่ไปเรื่อยๆ จนหลายพื้นที่กลายเป็นภูเขาหัวโล้น ปัญหาการใช้สารเคมีในการเกษตร และการเผาตอซัง เป็นปัญหารุนแรงของพื้นที่ภาคเหนือในหลายจังหวัดที่ยังไม่สามารถหาทางแก้ปัญหาได้ โดยเฉพาะในหน้าแล้งจะพบเห็นปัญหาฝุ่นและหมอกควันทุกปี ปัญหาขยะจากถุงพลาสติกและโฟม พื้นที่เขตเมือง หลายพื้นที่ถูกใช้เป็นแหล่งทิ้งขยะและกลายเป็นปัญหอนาครุ นอกจากจะทำให้เกิดความสกปรก เกิดมลพิษ และยังนำไปสู่การทะเลาะเบาะแว้งของคนในพื้นที่

๒) แนวทางการดำเนินงาน สร้างองค์กรเข้มแข็ง ส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมตัวกัน โดยเฉพาะกลุ่มของเกษตรกร ปลูกพืชทดแทนพืชเชิงเดี่ยว โดยทำการเกษตรแบบผสมผสานน้อมนำเกษตรทฤษฎีใหม่มาประยุกต์ การปลูกป่า โดยร่วมมือกับชาวบ้านที่มีพื้นที่ทำกินในเขตพื้นที่ปลูกป่า จัดหาพลังงานทดแทน เช่น จากแสงอาทิตย์

๖.๓ ด้านสาธารณสุขและสังคมสงเคราะห์

๑) **ปัญหาและความท้าทาย** มุ่งดำเนินงานใน ๔ ประเด็น ได้แก่ ประชาชนมีสุขภาพที่ดี มุ่งเน้นการป้องกันมากกว่าการรักษา การจัดให้มีระบบรองรับสังคมสูงวัยระดับชุมชนในทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้สูงอายุดูแลตนเองได้ และการกดขี่ทางเพศและยาเสพติดลดลง

๒) **แนวทางในการดำเนินงาน** ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกเพศทุกวัย และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนี้

๒.๑) สร้างระบบรองรับสังคมสูงวัยในชุมชน วุฒิอาสาฯ ทำงานร่วมกับ อบท. และภาคีเครือข่าย ด้วยหลัก “บวร” เช่น จัดทำทะเบียนผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมสัจจกรบ้านผู้สูงอายุ การดำรงชีวิตและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย การสงเคราะห์/ให้ความช่วยเหลือด้านสาธารณสุขแก่ครอบครัวผู้ป่วย/ผู้สูงอายุ

๒.๒) วางแผนการพัฒนาสังคม/คุณภาพชีวิตระดับอำเภอให้ครอบคลุมการป้องกัน ดูแล พื้นฟู เยียวยา และระบบสวัสดิการสังคม ดำเนินการร่วมกับเครือข่ายด้านสุขภาพทั้งแพทย์แผนไทย แพทย์ทางเลือก แพทย์แผนปัจจุบัน ส่งเสริมการใช้สมุนไพรไทย มีงานวิจัยสมุนไพร ส่งเสริมให้ชุมชนปลูกและผลิตสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน

๒.๓) การอบรมให้ความรู้และรณรงค์การดูแลสุขภาพกายและใจของตนเอง หรือผู้ที่ดูแลผู้สูงอายุ และสร้างเครือข่ายกับสาธารณสุขจังหวัด หรือ อสม. รวมทั้งการสื่อสารไปยังชุมชน

๓) **การประสานงานร่วมกับภาคีเครือข่าย** เลือกเจ้าภาพหลักในการประสานงาน อาทิ วุฒิอาสาฯ และ อบจ. ในการติดต่อขอข้อมูลจากองค์กรภาครัฐ ขับเคลื่อนงานในพื้นที่ และใช้แพทย์ทางเลือกหรือหมอพื้นบ้านเป็นผู้ประสานงานในชุมชน

๖.๔ การอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม

๑) **ปัญหาและความท้าทาย** ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น และชุมชนเริ่มเลือนหายไป

๒) **แนวทางในการดำเนินงาน**

๒.๑) **การอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม** จัดให้มีการทำประชาพิจารณ์ในชุมชนเพื่อวิเคราะห์ SWOT และค้นหาข้อมูลให้ครอบคลุมทุกมิติ ค้นหาแกนนำ/ ผู้นำที่มีจิตสำนึก/ จิตอาสา มาขับเคลื่อนงาน กำหนดกติกา แนวทางปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒.๒) **ปลูกฝังสามัญสำนึกของเยาวชนรุ่นใหม่ให้เกิดความหวงแหนวัฒนธรรมของชาติ** โดยฟื้นฟูกิจกรรมดั้งเดิม ให้มีการเรียนการสอนภาษาถิ่น การแต่งกาย วัฒนธรรมท้องถิ่น ภาษาพื้นถิ่นและภาษากลางควบคู่กันไปในระดับประถมศึกษา และให้วุฒิอาสาฯ นำองค์ความรู้สู่สถานศึกษา โดยการทำงานด้วยจิตอาสา ย่อยงัดเชิดชูเกียรติบุคคล สร้างเยาวชนต้นแบบ สร้างครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เพื่อให้เยาวชนมีรากฐานวัฒนธรรมพื้นถิ่น การถ่ายทอดภูมิปัญญาจากปราชญ์ชุมชน สู่เด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ เพื่อเติมเต็มความรู้ ความคิดของคนรุ่นใหม่และรุ่นเก่าให้ไปด้วยกัน

๒.๓) **การอนุรักษ์ภาษาและการแต่งกาย** โดยให้ความรู้กับเด็ก เยาวชน และคนในชุมชน เรื่องหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม และปลูกฝังให้เยาวชนเห็นคุณค่าของการใช้ภาษาพื้นเมือง การแต่งกายชุดประจำท้องถิ่น การแสดงศิลปวัฒนธรรม และการเขียนภาษาท้องถิ่น

๓) **การประสานงานร่วมกับภาคีเครือข่าย** ประสานและสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน รวมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้วยการจัดกิจกรรมภายในชุมชน/

ระหว่างชุมชน และขยายเครือข่ายที่เกี่ยวข้องให้เกิดการทำงานร่วมกัน ประกอบด้วย บ้าน วัด โรงเรียน และส่วนราชการ ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำทางธรรมชาติ ภาคธุรกิจ และเครือข่ายทุกภาคส่วน เครือข่ายด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

๖.๕ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๑) ปัญหาและความท้าทาย แบ่งตามช่วงวัย คือ วัยแรกเกิดและทารก พบกับ ปัญหาแม่วัยใส ทำให้ทารก ได้รับการเลี้ยงดูอย่างไม่ถูกต้อง ส่งผลต่อพัฒนาการทั้งด้าน ร่างกายและสติปัญญา การไม่ได้รับความอบอุ่นอย่างแท้จริง ทำให้การเติบโตมีปัญหา วัยเรียน ขาดการศึกษาหาข้อมูล ในเรื่องต่าง ๆ มีการใช้เทคโนโลยีผิดวิธี ทำให้เด็กมีพัฒนาการ ไม่สมวัย ขาดการส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นผลมาจากหลักสูตรการเรียนการสอนที่ไม่ได้เน้นการสร้างเสริมจิตใจในเด็กและเยาวชน ทั้งด้านทัศนคติ จริยธรรม คุณธรรม และศีลธรรม วัยทำงานและวัยสูงอายุ ขาดความภาคภูมิใจในหน้าที่ของตนเองในกลุ่มประชากร วัยทำงาน ชุมชนขาดความเข้มแข็ง ขาดการเชื่อมโยงของประชากร ๓ วัย คือ วัยเด็ก วัยทำงาน และวัยสูงอายุ

๒) แนวทางในการดำเนินงาน ควรวางแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่ต้นน้ำ คือ วัยเด็ก เริ่มต้นจากสถาบันครอบครัวในวัยแรกเกิด บ่มเพาะเด็กและเยาวชนตั้งแต่วัยทารก เพื่อให้เด็กเติบโต อย่างเข้มแข็ง เป็นประชาชนที่มีคุณภาพในชุมชน สังคม สถาบันการศึกษา ควรส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ มีทักษะ ความรู้ และพัฒนากระบวนการคิด แก้ปัญหา โดยผนวกแนวทางการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะชีวิตลงในหลักสูตร การเรียนการสอนในระบบ รวมทั้งเรื่องการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ เมืองครุภาครัฐ และ อปท. ช่วยกำกับดูแล และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคน ๓ วัย อาทิ โรงเรียนผู้สูงอายุ

๓) การประสานงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ภาคีการพัฒนาที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหา คือ หน่วยงานภาครัฐ อปท. สถาบันการศึกษา ผู้นำชุมชน บวร (บ้านวัด โรงเรียน) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันครอบครัว

๗. การนำเสนอผลการขับเคลื่อนงานของวุฒิสภาฯ

วุฒิสภาฯ ภาคเหนือ และภาคีเครือข่าย นำเสนอผลการขับเคลื่อนงานในปี ๒๕๖๓ และทางการทำงานในปี ๒๕๖๔ ดังนี้

เชียงราย ยังคงทำงานด้านเด็ก สตรี คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และสมาคมผู้สูงอายุ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยุติธรรมชุมชน และเชิญคลังผู้สูงอายุมาร่วมเป็นภาคีเครือข่ายการทำงาน

เชียงใหม่และลำพูน บูรณาการการทำงานของวุฒิสภาฯ และภาคีเครือข่าย ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ นำศาสตร์พระราชาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม และเตรียมคนรุ่นใหม่ให้มาขับเคลื่อนงานทดแทนคนเก่าหรือผู้สูงอายุ ทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชน และสังคม ที่ยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง

นครสวรรค์ เน้นการสร้างความเข้มแข็งให้วุฒิสภาฯ สนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมทำงานกับวุฒิสภาฯ อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ และค้นหาผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ

น่าน ขยายเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง โดยคัดเลือกวุฒิสภาฯ และผู้นำที่มีทักษะในการติดต่อสื่อสารและประสานงานกับภาคีเครือข่ายได้เป็นอย่างดี และให้ความรู้แก่คนในชุมชน อาทิ เกษตรทฤษฎีใหม่ และการปลูกป่า

พะเยา เร่งจัดประชุมวุฒิสภาฯ เพื่อรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานและวางแผนการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมการใช้ Social Media ในการติดต่อสื่อสารและเผยแพร่ผลงานของวุฒิสภาฯ

พิษณุโลก สนับสนุนให้ชุมชนจัดทำแผนชุมชน ให้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนโยบายของรัฐบาล อาทิ โครงการโคก หนอง นา โมเดล สนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น ฝักระวังป้องกัน แก้ไขปัญหาหยาเสพติดในชุมชน สานต่อกิจกรรม “ปลูกรัก ปลูกผัก ใช้หลัก บวร สู้วิกฤตโควิด-๑๙” และเข้าร่วมประชุมกับท้องที่และท้องถิ่น เป็นต้น

เพชรบูรณ์ สนับสนุนการทำงานของนายกเทศมนตรี ผู้บริหาร และสภาเทศบาล การพัฒนาทุนทางสังคม อาทิ คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนทุกช่วงวัย การคัดแยกขยะ และการส่งเสริมอาชีพจากขยะ ร่วมกับภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กศน. รพ.สต. และบวร

แพร่ สร้างเครือข่ายและสรรหาคนรุ่นใหม่มาช่วยทำงานและทดแทนสมาชิกที่ห่างหายไป

แม่ฮ่องสอน ขับเคลื่อนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและดินเกษตรกรรม การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตและการทำงาน ส่งเสริมการรวมกลุ่ม/วิสาหกิจชุมชน ตั้งแต่การหาปัจจัยการผลิต กระบวนการผลิต บรรจุกัญชี การตลาด และการใช้เทคโนโลยี

ลำปาง ยังคงทำงานเชิงพื้นที่ สนับสนุนการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นรูปธรรม การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งพัฒนาการรวมกลุ่มของวิสาหกิจฯ ให้เข้มแข็ง โดยให้ สศช. สนับสนุนสร้างเครือข่ายระหว่างวิสาหกิจฯ ในจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นเจ้าภาพ

อุดรธานี ทำงานเชิงรุกบนพื้นฐานศาสตร์ของพระราชฯ การให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม แก่นักเรียน และเป็นที่ปรึกษาและวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับหุ่นยนต์บังคับมือ รวมทั้งเชิญชวนผู้ที่สนใจสมัครเป็นวิสาหกิจฯ โดยทำงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาการจังหวัด และหน่วยงานภาครัฐอื่น

๘. คลินิกวิสาหกิจฯ

เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันของ สศช. ผู้แทนวิสาหกิจฯ ภาคเหนือและวิสาหกิจฯ จังหวัดอื่นตามความสมัครใจ รวม ๘ จังหวัด เพื่อหาแนวทางการขับเคลื่อนงานเชิงลึกและการทำงานของวิสาหกิจฯ ดังนี้

๘.๑ ข้อจำกัด วิสาหกิจฯ ภาคเหนือมีข้อจำกัดในการทำงานคือ **ขาดความเข้าใจบทบาทของวิสาหกิจฯ อย่างแท้จริง** การสมัครเป็นวิสาหกิจฯ เกิดจากการถูกชักชวน โดยไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของวิสาหกิจฯ **ขาดการสร้างเครือข่ายตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างวิสาหกิจฯ กับภาคีเครือข่าย และเปลี่ยนผู้ประสานงานบ่อย** ส่งผลให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง และ **ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณในการทำงาน** ซึ่งยังไม่ครอบคลุมค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการประชุมและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

๘.๒ ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จการขับเคลื่อนงานของวิสาหกิจฯ โดยการตั้งชมรมวิสาหกิจฯ ที่มีตัวแทนจากทุกอำเภอและมีระเบียบที่ชัดเจน สร้างแนวร่วมและภาคีเครือข่าย เลือกประเด็นการขับเคลื่อนที่ใกล้ตัว มีความเป็นไปได้ และไม่สร้างความขัดแย้ง/แตกแยก และเรียนรู้จากพื้นที่อื่นและนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง

๘.๓ ข้อเสนอแนะ ควรเริ่มต้นการขับเคลื่อนงานจากเรื่องเล็ก ๆ หรือใกล้ตัว ที่หลายคนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ เชื่อมโยงการทำงานกับเครือข่ายที่มีศักยภาพและมีงบประมาณ และ สศช./มพท. ควรชี้แจงบทบาทของวิสาหกิจฯ ให้ชัดเจนตั้งแต่ขั้นตอนการรับสมัคร สนับสนุนงบประมาณและการจัดประชุมวิสาหกิจฯ ระดับจังหวัด จัดทำทำเนียบวิสาหกิจฯ รายจังหวัดส่งให้ประธาน/ผู้ประสานงาน และบูรณาการโครงการของวิสาหกิจฯ ภายใต้อาณาเขตพัฒนาประเทศ อาทิ โครงการครูอาสา โครงการหนึ่งวิสาหกิจฯ หนึ่งโรงเรียน เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรม

๙. กล่าวปิดการประชุม โดย นายแพทย์ พยอมนต์ กรรมการมูลนิธิพัฒนาไท

การพัฒนาที่ยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแผนฯ ฉบับที่ ๑๒ โดย **ด้านเศรษฐกิจ** การทำเกษตรเชิงพาณิชย์ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม วุฒิสภาฯ ต้องให้คำแนะนำ สนับสนุน ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ และสร้างความตระหนัก ถึงการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ **ด้านสังคม** มองคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ใน ๓ มิติ คือ กาย จิตใจ และสติปัญญา **ด้านสิ่งแวดล้อม** การใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การนำทรัพยากรธรรมชาติ มาพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ดีขึ้น โดยไม่กระทบต่อคนรุ่นหลัง อาทิ ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ต้องฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ที่เชื่อมโยงมาสู่ การประกอบ/ส่งเสริมอาชีพ คุณภาพชีวิต และสภาพแวดล้อม

การประชุมวุฒิสภาฯ ทั้ง ๔ ภาค จะสรุปเป็นภาพรวม เพื่อนำไปปรับปรุงแผนการดำเนินงานของธนาคารสมอง และบทบาทของวุฒิสภาฯ ที่จะช่วยสนับสนุนและผลักดัน การขับเคลื่อนงานให้ถึงจุดหมายปลายทาง ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่ง สสช. และ มพท. จะได้นำเสนอในการประชุม ๒๐ ปี ธนาคารสมองต่อไป ส่วนแนวทางการดำเนินงานแบบบูรณาการระหว่าง วุฒิสภาฯ กับภาคีเครือข่าย มพท. จะนำปัจจัยความสำเร็จและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เสนอต่อที่ประชุม มพท. อาทิ การปรับปรุงข้อมูลทำเนียบวุฒิสภาฯ ให้ทันสมัย ครบถ้วน สมบูรณ์

๑๐. การจัดนิทรรศการ

การจัดประชุมวุฒิสภาฯ มีการจัดแสดงนิทรรศการใน ๓ ส่วน ได้แก่ **นิทรรศการกลาง** นำเสนอเรื่อง ธนาคารสมอง ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และสื่อมัลติมีเดีย โดย สสช. และ มพท. **นิทรรศการ ผลการขับเคลื่อนงานของวุฒิสภาฯ** นำเสนอผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมของวุฒิสภาฯ และภาคีเครือข่าย ๘ จังหวัด ได้แก่ **เชียงใหม่** : ผลผลิตทางการเกษตรปลอดภัย **อุดรธานี** : เบญจนาวัตรกรรมนาชีวิต **น่าน** : ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงบ้านแสงเทียน การอนุรักษ์เมล็ดพันธุ์พืชพื้นถิ่น **เชียงราย** : ศิลปหัตถกรรมไทยภาคเหนือ **เพชรบูรณ์** : โรงเรียนผู้สูงอายุและการประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ **แพร่** : แพทย์แผนไทย **ลำพูน** : การอนุรักษ์ พืชสมุนไพร และ **พิษณุโลก** : การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม “ป่าชุมชน” และ **นิทรรศการภาคีการพัฒนา** นำเสนอบทบาท หน้าที่ และผลการดำเนินงาน พร้อมผลิตภัณฑ์ของหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงราย สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงราย สมาพันธ์เกษตรกรกรมยั่งยืน และสำนักวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง จังหวัดเชียงใหม่-เชียงราย

มูลนิธิพัฒนาไทย

๙๖๒ ถนนกรุงเกษม แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

โทรศัพท์ : ๐-๒๒๘๐-๔๐๘๕ ต่อ ๓๕๒๖ โทรสาร : ๐-๒๒๘๑-๖๑๒๗ , ๐-๒๒๘๒-๙๑๕๘

เว็บไซต์ <https://pattana-thai.nesdc.go.th> Email : ptfnet@nesdc.go.th

(เป็นองค์การหรือสถานสาธารณกุศล ลำดับที่ ๓๒๙ ของกระทรวงการคลัง)